

Toiminta- kertomus ja tilinpäätös vuodelta 2022

Toimintakertomus ja tilinpäätös vuodelta 2022
ISBN 978-952-320-050-0

Varsinais-Suomen liitto
PL 273, 20101 Turku
kirjaamo@varsinais-suomi.fi
www.varsinais-suomi.fi

Sisältö

Maakuntajohtajan katsaus Landskapsdirektörens översikt	4
2. Toimintavuoden keskeiset tapahtumat	7
2.1 Yhteiset toiminnot ja hallinto	10
2.2 Aluekehitys	11
2.3 Maankäyttö ja ympäristö	12
2.4 Edunvalvonta ja kuntapalvelu	15
2.5 Päätöksenteko ja luottamustoimielimet	18
2.6 Ukrainan sodan vaikutukset liiton toimintaan	19
2.7 Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	20
2.8 Sisäinen valvonta ja riskien hallinta	20
3. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	22
3.1 Tilikauden tulos	22
3.2 Käyttösuunnitelman toteutuminen	22
3.3 Maakuntahallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä	25
4. Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	26
4.1 Yhteiset toiminnot ja hallinto	26
4.2 Aluekehittäminen	27
4.3 Maankäyttö ja ympäristö	28
4.4 Edunvalvonta ja kuntapalvelu	32
5. Talousarvion eri osien toteutuminen	34

Maakuntajohtajan katsaus Landskapsdirektörens översikt

Kari Häkämies

/// Maakuntastrategian
toteuttaminen pääsi
hyvää vauhtiin vuoden
2022 aikana.

Maakunta

Pandemian aikana Turun väestönkasvu oli hidastunut ja ympäristökunnat saivat kokoonsa nähden selvästi Turku enemmän uusia asukkaita. Vuosi 2022 palautti tilanteen ennalleen ja Turku alkoi jälleen kasvaa, jopa yli 2800 henkilöllä, joka on suurin luku vuosikymmeniin.

Venäjän hyökkäyssodasta huolimatta maakunnan työllisyyskehitys ja yritysten liikevaihtojen kehitys oli 2022 varsin suotuisaa.

Liitto

Vuonna 2022 suoritettiin ensimmäisen kerran aluevaalit, joissa valittiin hyvinvointialueiden valtuustot. Uusi järjestelmä tarkoittaa, että vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveys ei enää kuulu kuntien tai kuntayhtymien lakisääteisiin tehtäviin, vaan toiminto siirtyi perustettujen hyvinvointialueiden hoidettavaksi.

Uudistus on rakenteeltaan periaatteellinen ja muutos on suuri. Hyvinvointialueet saavat rahoituksen suoraan valtiolta ja maan hallituksella, erityisesti sosiaali- ja terveysministeriöllä, on ymmärrettävästi ohjausoikeus hyvinvointialueisiin nähden. On myös mahdollista, että kuntien valtionosuudet ja hyvinvointialueiden kasvava resurssitarve saattavat joutua keskinäiseen kilpaan voimavaroista.

Vuonna 2022 valitut aluevaltuustot lisäävät maakunnallisesti valittujen määrää yhdestä kahteen. Jokaisessa maakunnassa on vastedes sekä maakuntavaltuusto että aluevaltuusto. Nähtäväksi jää, merkitseekö tietynlainen poliittinen päällekkäisyys sitä, että tulevaisuudessa maakunnan liitot ja hyvinvointialueet halutaan sulauttaa toisiinsa. Toistaiseksi sellaisia ehdotuksia ei politiikan piiristä ole kuitenkaan tullut.

Korona leimasi vielä liiton vuoden 2022 ensimmäisten kuukausien toimintaa, mutta loppuvuonna työskentely saattoi jo tapahtua normaalisti. Korona ehti muuttaa myös liiton työskentelytapoja. Pakosta omaksuttu etätyö on havaittu toimivaksi myös normaaleissa olosuhteissa. Varsinais-Suomen liitossa ei läsnäololle suhteessa etätyöhön ole asetettu tarkkoja rajoja. Jokainen vastuualueen johtaja määrittää säännöt kunkin työntekijän kohdalla erikseen yksilöllisesti toimenkuvasta riippuen.

Liiton taloudellinen tulos on budjetoitua parempi. 1 18 635 euron sijasta alijäämää kertyi 65 243 euroa. Tulosta voidaan pitää vähintään hyvänä, koska liitto joutui hankkimaan uudet toimitilat sisäilmaongelmalliseksi muuttuneen entisen huoneiston sijaan. Liitto teki myös talousarvionsa kokonaisuuteen nähden merkittävän (600 000 euroa viiden vuoden aikana) tuotantotalouden professuurilahjoituksen Turun yliopistolle. Mainittakoon, että lahjoituksella oli merkittävä vaikutus siihen, että Turun yliopiston teknillinen tiedekunta sai tuotantotalouden pääaineoiden vuonna 2023.

Tilinpäätös olisi ollut jopa ylijäämäinen, ellei liitto olisi joutunut tekemään Civitas Eccentric -hankkeen osalta 96 000 euron varausta työaikakirjauksiin liittyvään mahdolliseen takaisinperintään. Prosessi on vielä kesken, eikä lopullista tulosta voida tilinpäätöshetkellä vielä arvioida.

Koronan hellitettyä liiton tavoitteiden edistäminen helpottui. Kun maakuntastrategia hyväksyttiin vuoden 2021 lopussa, sen toteuttaminen pääsi hyvään vauhtiin vuoden 2022 aikana. Keskeisimmät edunvalvontakohteet liittyvät vuoden 2023 eduskuntavaalien hallitusneuvotteluihin ja sen jälkeiseen hallituspolitiikkaan. Erityisesti näin on Tunnin junan ja Saaristomeren kohdalla.

Landskapet:

Under pandemin hade befolkningstillväxten för Åbo blivit långsammare och kranskommunerna fick med hänsyn till sin storlek klart flera nya invånare än Åbo. Året 2022 återställde läget som förut och Åbo började igen växa, med upp till över 2800 personer, vilket är det största talet på årtionden.

Trots Rysslands anfallskrig var landskapets sysselsättningsutveckling och utvecklingen för företagens omsättningar rätt gynnsam år 2022.

Förbundet:

År 2022 förrättades det för första gången områdesval, där fullmäktige för välfärdsområdena valdes. Det nya systemet betyder att det socialtjänst och hälso- och sjukvård från början av år 2023 inte längre hör till de lagstadgade uppgifterna för kommunerna och samkommunerna, utan funktionen övergick till att handhas av de inrättade välfärdsområdena.

Reformen är till sin struktur principiell och förändringen är stor. Välfärdsområdena får finansieringen direkt av staten och landets regering, särskilt social- och hälsovårdsministeriet har förstärkt styrningsrätt med avseende på välfärdsområdena. Det är också möjligt, att kommunernas statsandelar och välfärdsområdenas tilltagande resursbehov kan hamna att sinsemellan konkurrera på resurserna.

De områdesfullmäktigen som valdes år 2022 ökar antalet valda på landskapsnivå från ett till två. I varje landskap finns det framdeles både ett landskapsfullmäktige och ett områdesfullmäktige. Det återstår att se, om det innebär det, att den politiska överlappningen av ett visst slag leder till att man vill få landskapens förbund och välfärdsområdena att smälta samman i framtiden. Hittills har inte sådana förslag dock kommit från det politiska hållet.

Coronan präglade ännu förbundets verksamhet under de första månaderna av år 2022, men resten av året kunde arbetet redan ske normalt. Coronan hann ändå ändra förbundets arbetssätt. Distansarbetet, som man tillägnat sig av nödvång, har visat sig vara fungerande även under normala förhållanden. Hos Egentliga Finlands förbund har det inte ställts upp exakta gränser för närvaro i förhållande till distansarbete, varje direktör för ansvarsområdet definierar reglerna för varje enskild arbetstagare individuellt skilt för sig beroende på uppgiftsbeskrivningen.

Förbundets ekonomiska resultat är bättre än det budgeterade. I stället för ett underskott på 118 635 euro, utföll underskottet med 65 243 euro. Resultatet kan anses vara åtminstone gott, eftersom förbundet var tvunget att skaffa sig nya lokaliteter i stället för den tidigare lägenheten som fått problem med inomhusluften. Förbundet gjorde även med hänsyn till budgethelheten en betydande donation för en professur i produktionsekonomi (60 000 euro i fem års tid) till Åbo universitet. Det må nämnas att donationen hade en betydelsefull verkan till att Åbo universitets tekniska fakultet fick rätten till produktionsekonomi som huvudämne år 2023.

Bokslutet skulle till och med ha haft ett överskott, om ej förbundet varit nödsakat att göra en reservering på 96 000 euro i fråga om Civitas Eccentric -projektet för ett eventuellt återkrav som hänför sig till arbetstidsbokföringar. Processen är ännu ofullbordad, och ej heller kan det slutliga resultatet ännu uppskattas vid tidpunkten för bokslutet.

Då coronan gett med sig, blev det lättare att främja förbundets mål. Då landskapsstrategin godkändes i slutet av år 2021, tog dess genomförande god fart under år 2022. De mest centrala objekten för intressebevakningen är förknippade med riksdagsvalets regeringsförhandlingar och därefter med regeringspolitiken efter det.. Så förhåller det sig enkannerligen vad Entimmeståget och Skärgårdshavet beträffar.

2. Toimintavuoden keskeiset tapahtumat

Varsinais-suomen liitto on maakunnan kehittäjä

Varsinais-Suomen liitto – paras liittolainen

Varsinais-Suomen liiton visio on aktiivinen ja uudistuskykyinen maakunnan liitto, yhteistyökumppani ja paras liittolainen, niin sisäisesti kuin sidosryhmillekin. Työmme ytimessä on Varsinais-Suomen kehittäminen ja tulevaisuuden suunnittelu yhteistyössä kuntien, korkeakoulujen, yritysten ja järjestöjen kanssa.

Maakuntahallitus hyväksyi Varsinais-Suomen liiton strategian 2025 tammikuussa 2020. Strategian tavoitteena on kirkastaa organisaation roolia, vahvistaa henkilökunnan yhtenäisyyttä, työn vaikuttavuutta, näkyvyyttä, sopeutumiskykyä ja joustavuutta sekä tukea resurssien viisasta käyttöä. Strategian toteutus käynnistettiin keväällä 2020 yli 50 osatehtävän työlliställä. Vuoden 2022 lopussa osatehtävistä 33:n tekemä esitys on käsitelty ja siirtynyt toimeenpanoon. Seitsemän tehtävää oli edelleen valmistelussa ja 14 osatehtävää oli vuosien aikana yhdistetty toisiin osatehtäviin tai odotti resursseja.

Vuoden 2022 syksyllä toteutettiin strategian ensimmäisen puoliskon, vuosien 2020–2022 arviointi. Kaudella saavutettiin tuloksia erityisesti viestintään, uuden oppimiseen ja toimitiloihin liittyvissä kokonaisuuksissa. Viestintään liittyen moni tuloksista tuki suoraan liiton tavoitetta olla ”vahva alueen ääni”. Ensimmäisen kauden aikana liiton viestin-tälinjaukset päivitettiin, verkkosivut uudistettiin ja graafinen ilme uudistettiin. Lisäksi otettiin käyttöön uutiskirje ja sisäisen toiminnan tueksi yhteiset yhteystietolistat. Sidoryhmäanalyysi ja verkostotyön koulutus tukivat viestinnän suunnittelua.

Uuden oppiminen niin koulutusten kuin yhdessä tekemisenkin kautta oli merkittävä tulos kehittämistyössä. Oppiminen tarkoittaa vain koulutuksien järjestämistä, ostamista tai niihin osallistumista, vaan erityisesti sisäistä osaamisen jakamista, joka on toteutunut muun muassa hyvin suosittujen keskiviikkoinfojen kautta. Näissä koko henkilökunnalle avoimissa, lyhyissä infoissa työntekijät kertovat toisilleen ajankohtaisia kuulumisia omista työtehtävistään ja rakentavat vahvempaa kokemusta yhteisestä työyhteisöstä.

Strategiakauden ensimmäisten vuosien vaikuttavimpia muutoksia ja tuloksia oli muutto uusiin, erityisesti Varsinais-Suomen liitolle räätälöityihin tiloihin. Muutto ei perustunut strategiaan, mutta se toteutettiin strategian tavoitteet huomioiden, osallistavasti ja yhdessä, ja henkilökunta pitääkin kyselyjen perusteella uutta monitilatoimistoa strategian toteutusta ja tavoitteita edistävänä ratkaisuna. Muuton yhteydessä tartuttiin myös ICT-ympäristön kehittämiseen, joka oli strategian valmistelun aikaan vuonna 2019 monelta osin vanhentunut ja pikaisia uudistuksia vaativa. Covid-19-pandemiakin vauhditti osaa ratkaisuisista, toiset olivat tulevan uuden toimitilan vuoksi välttämättömiä. Liitossa siirryttiin pilvipalveluihin, uudistettiin tiedonhallintaa ja saatiin kokonaan sähköinen toimintatapa moneen tehtävään. ICT-tuki uudistettiin, uusia tietojärjestelmiä otettiin käyttöön ja lähes koko laitekanta uusittiin. Lisäksi laadittiin tiedolla johtamisen toimintasuunnitelmaa.

Varsinaisten tulosten seuraamisen lisäksi strategian toteuttamisen ajan on vuosittain (v. 2020, 2021 ja 2022) toteutettu samansisältöinen henkilökuntakysely, jolla on kerätty tietoa henkilökunnan kokemuksista kehittämissä työssä. Kyselyn vastaajamäärä on ollut melko matala (21–31 henkilöä), mutta se on silti antanut tärkeää tietoa työhön ja strategian tavoitteisiin sitoutumisesta ja motivaatiosta – jotka ovat molemmat ilahduttavasti pysyneet hyvällä tasolla. Henkilökuntakyselyn perusteella strategiaa pidetään tärkeänä ja hyödyllisenä työkaluna, ja sen nähdään lisänneen keskustelua ja ammatillista tiedonvaihtoa. Vuoden 2022 kyselyn vastauksissa korostui aikaisempaa enemmän vastaajien toive ennakointityön ja kestävyysnäkökulmien vahvistamisesta liiton toiminnassa.

Arvioinnin lomassa syksyllä 2022 valmisteltiin suunnitelman mukaisesti strategian päivitystä, joka koskisi erityisesti työlistoja ja arvojen uutta muotoilua. Strategiatyötä johtavat vastuualuejohtajat ja koordinoi henkilökunnasta osoitettu kolmen työntekijän työryhmä.

Suomen kolmanneksi suurin maakunnan kuntayhtymä

Varsinais-Suomen liitto on kuntayhtymä, joka palvelee Suomen kolmanneksi suurinta maakuntaa. Alueemme koostuu viidestä seutukunnasta ja 27 kunnasta, joissa asuu noin 484 000 ihmistä. Toimintamme muokkautuu lakisääteisten tehtävien perustalle maakunnan tarpeiden, ominaispiirteiden ja valittujen painotusten mukaisesti. Vastaamme maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesta maakuntasuunnitelmasta, maakuntakaavoituksesta ja meri- aluesuunnittelusta ja alueiden kehittämislainsäädännön mukaisesta alueensa yleisestä kehittämisestä ja maakunnan edunvalvonnasta.

Perustoimintaamme kuuluu

- vastata maakunnan yleisestä kehittämisestä ja erityisesti elinkeinoelämän toimintaedellytysten kehittämisestä yhteistyössä valtion viranomaisten ja muiden sidosryhmien kanssa;
- osallistua kansallisia rakennerahasto-ohjelmia koskevien ohjelmaehdotusten laatimiseen ja toimeenpanoon yhdessä alueen muiden toimijoiden ja keskushallinnon kanssa laissa;
- edistää kuntien seudullista ja muuta yhteistyötä sekä maakuntien välistä yhteistyötä sekä yhteistyötä maakunnan kehittämisen kannalta keskeisten sidosryhmien kanssa;
- hoitaa tehtäviinsä liittyviä kansainvälisiä asioita ja yhteyksiä;
- vastata maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman ja alueellisten laaja-alaisten luonnonvarojen ja ympäristöä koskevien suunnitelmien osalta suunnitteluprosessin käynnistämisestä, siihen liittyvän yhteistyön johtamisesta ja kyseisen suunnittelun yhteensovittamisesta maakunnan muun suunnittelun kanssa;
- hoitaa muut laissa säädetyt tehtävät.
- olemme alueen edunvalvoja. Maakunnan liitto kokoaa ja välittää eteenpäin alueen kuntien ja muiden toimijoiden näkemyksiä, edistää merkittävien asioiden ja hankkeiden etenemistä sekä pitää yhteyttä kansanedustajiin ja keskushallintoon.

Monipuolinen maakunnan kehittämisen edelläkävijä

Perustoiminta ja erillisyyksiköt

Varsinais-Suomen liiton kuntarahoituksella rahoitettu perustoiminta on hallinnollisesti jaettu neljään vastuualueeseen: 1) aluekehittäminen, 2) edunvalvonta ja kuntapalvelu, 3) maankäyttö ja ympäristö sekä 4) yhteiset toiminnot ja hallinto. Näissä tehtävissä toimii tällä hetkellä noin 30 työntekijää.

Aluekehittäminen

Aluekehittämisen tavoite on parantaa maakunnan omatoimista ja tasapainoista kehitystä ja lisätä maakunnan kilpailukykyä. Aluekehitystyö tukeutuu maakunnan olemassa oleviin vahvuuksiin, joita ovat muun muassa osaaaminen, elinkeinojen ja työllisyyden vahvistaminen sekä kestävä kehitys. Tekemällä yhteistyötä kansainvälisissä verkostoissa lisäämme maakunnan tunnettavuutta ja edistämme maakunnan roolia Itämeren alueen yhtenä keskeisenä toimijana.

Aluekehitystyö pohjautuu laajaan vuorovaikutukseen ja yhdessä tekemiseen jäsenkuntien, valtion aluehallinto- viranomaisten, elinkeinoelämän ja muiden maakunnan toimijoiden kanssa. Tässä yhteistyössä maakunnan toimijat määrittelevät kehitystavoitteet ja keinot niihin pääsemiseksi ja samalla sitoutuvat omalta osaltaan niiden toteutukseen. Työkaluina aluekehittämisessä käytämme mm. EU:n rakennepoliittisia ohjelmia ja valtion erillisiä budjettimäärärahoja.

Edunvalvonta ja kuntapalvelu

Edunvalvonnan ja kuntapalvelujen tavoitteena on valvoa maakunnan etuja kansallisesti ja kansainvälisesti, toimia kuntien puolesta kuntayhteistyötä edistäen, välittää tietoa maakunnallisesti ja edistää nykyaikaista maakuntaidentiteettiä ja kulttuuria yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa.

Maankäyttö ja ympäristö

Maakunnan suunnittelun lähtökohtana on maankäyttö- ja rakennuslain toteuttaminen maakuntatasolla. Suunnittelun tavoitteena on maakunnan vetovoiman ja tasapainoisen kehityksen edistäminen. Tavoitteiden määrittelyssä sovitetaan yhteen kuntien kehittämistarpeet valtakunnallisten tavoitteiden kanssa. Suunnittelulla luodaan edellytykset alueen erityisarvoille rakentuvalle hyvälle asuin- ja toimintaympäristölle ja elämisen laadulle.

Maakuntasuunnitelmassa osoitetaan maakunnan tavoiteltu kehitys ja aluerakenne. Maakuntakaavoituksella täsmennetään ja toteutetaan maakunnan strategiset tavoitteet kuntakaavoitusta ohjaavaksi alueidenkäytön suunnitelmaksi. Maakunnan muuhun suunnitteluun synkronoidulla liikennejärjestelmätyöllä edistetään alueen toiminnallista rakennetta. Merialuesuunnittelulla luodaan edellytykset merialueiden kestäväälle käytölle ja meriympäristön hyvän tilan saavuttamiselle.

Hankkeisiin ja eri sektoreiden yhteistyöhön aktiivisesti osallistumalla edistetään maakunnan keskeisten tavoitteiden toteutumista sekä tuotetaan maakunnan ja kuntien suunnittelussa ja kehittämisessä tarvittavaa tietoa.

Yhteiset toiminnot ja hallinto

Hallinto huolehtii viraston hallinto- ja henkilöstöpalveluista, taloudesta, kirjanpidosta, tietohallinnosta, asiakirjahallinnosta ja hankinnoista. Hallinnossa valmistellaan ja kootaan maakuntahallituksen ja maakuntavaltuuston kokousten esityslistat ja pöytäkirjat sekä huolehditaan liiton talouteen liittyvistä suunnittelu- ja seurantatehtävistä.

Erillisyyksiköt

Lisäksi toteutamme meille annettuja tehtäviä erillisrahoituksella toimivien Valonian, Lounaistiedon ja Turun ja Varsinais-Suomen Eurooppa-toimiston sekä monien hankkeiden kautta. Toimimme myös Central Baltic Interreg-ohjelman hallintoviranomaisena ja sihteeristön päätoimipaikkana. Näissä tehtävissä toimii noin 40 työntekijää.

Valonia on Varsinais-Suomen kuntien kestävä kehityksen ja energia-asioiden asiantuntijaorganisaatio, joka toteuttaa valtionhallinnon laatimia kestävä kehityksen tavoitteita. Valonia tarjoaa palveluita kunnille ja muille julkisille toimijoille sekä yrityksille ja kuntalaisille. Yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa Valonia rakentaa kestävä kehityksen mukaista, resurssitehokasta Varsinais-Suomea, joka on rohkea, osaava ja vastuullinen edelläkävijä. Valonia kouluttaa, neuvoo, antaa asiantuntija-apua sekä koordinoi monien toimijaverkoston työtä. Valonia kehittää toimintamalleja ja työkaluja resurssitehokkaan ja kestävä yhteiskunnan toteuttamiselle.

Hyviä, uusia ratkaisuja haetaan laajan hanketoiminnan avulla. Yhteistyön ja kumppanuuden avulla Valonia luo kehityspolkuja kestävä kehityksen toteuttamiseksi kaikissa maakunnan kunnissa. Kunnat sitoutuvat Valonian toimintaan asukaslukuun perustuvien maksuluokkien mukaisesti. Suurin osa Valonian toimintojen rahoituksesta koostuu hankerahoituksesta ja kuntarahoitus toimii hankkeiden omarahoituksena. Valonian työn ohjaavana asiakirjana toimii 2021 alusta käynnistynyt Ohjelma 2030.

Lounaistieto muodostaa yhdessä liiton tietopalvelutoimintojen kanssa tietopalveluryhmän. Tietopalveluryhmään on keskitetty liiton tilastotietopalvelut, tutkimustoiminta sekä paikkatietoyhteistyö, avoin data ja siihen liittyvä tiedonhallinta. Tietopalveluryhmän keskeisenä viestintäkanavana toimii Lounaistieto.fi-alue tietopalvelu, joka sisältää mm. tilastotietopalvelun, karttapalvelun ja dataportaalien sekä suuren joukon muita tietopalveluja. Lounaistiedon toimintaa rahoittavat Varsinais-Suomen liiton lisäksi Turun kaupunki, Turun yliopisto, Satakuntaliitto ja Åbo Akademi toistaiseksi voimassa olevan yhteistyösopimuksen perusteella.

Varsinais-Suomen liitto toimii Euroopan unionin **Central Baltic 2014–2020-ohjelman** hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaisena jäsenvaltioiden (Suomi, ml. Ahvenanmaa, Ruotsi, Viro ja Latvia) toimeksiannosta. Liitto hoitaa tehtävää vuoteen 2023. Ohjelma rahoittaa rajat ylittäviä yhteistyöhankkeita Suomen (mukaan lukien Ahvenanmaa), Viron, Latvian ja Ruotsin alueella. Uuden ohjelmakauden 2021–2027 osalta jäsenvaltiot ovat antaneet edelleen liitolle mandaatin toimia ohjelman hallintoviranomaisena, ja ohjelman toimeenpano on käynnistynyt vuoden 2022 aikana. Ohjelman tarkastusviranomaistoiminta on siirtynyt 2022 aikana valtiovainministeriön controller-yksikön hoidettavaksi.

2.1 Yhteiset toiminnot ja hallinto

Työskentelyolosuhteet uusissa tiloissa, viraston strategiaan liittyvä kehitystyö sekä uudistuvan lainsäädännön vaatimuksiin vastaaminen näkyivät vahvasti hallinnon vastuualueen työssä. Vaikeus saada oikea-aikaisesti osaavia sijaisia pitkiin poissaolojaksoihin oli haaste myös vuonna 2022. Työkuorman vuoksi tehtäviä jouduttiin ajoittain priorisoimaan.

Loppuvuodesta 2021 perustettu assistenttipooli ohjeisti ja opasti infoilla henkilökuntaa uuteen vastuualuerajat ylittävään toimintamalliin, jossa assistenttipalvelut tavoittavat helposti koko talon henkilöstön. Vuoden 2022 aikana assistenttipooli aloitti mm. turvallisuuskävelyt henkilökunnalle, otti käyttöön koko talon yhteisen yhteystietolistan ja aloitti uuden työajanseurantajärjestelmän hankinnan.

Liitossa toteutettiin laaja asianhallinnan uudistus tiedonhallintalain vaatimusten mukaiseksi. Laadittiin uusi tiedonohjaussuunnitelma ja tiedonhallinnan ja asiakirjahallinnan linjaukset. Otettiin käyttöön CaseM-asianhallintajärjestelmä ja sen mukana uudistui asioiden ja asiakirjojen rekisteröinti, sopimustenhallinta, kokoushallinta, toimielin- ja viranhaltijapäätösten laatiminen ja päätösten julkaisujärjestelmä. Asianhallinta muuttui kokonaan sähköiseksi. Lisäksi valmisteltiin sähköisen arkiston käyttöönottoa.

Liiton tietohallinnon kehittämistä jatkettiin valmistelemalla sähköisen arkiston käyttöönottoa. Kyberturvallisuutta parannettiin yhteistyössä Kuntien Tieran kanssa mm. estämällä kirjautuminen liiton järjestelmiin ulkomailta ja ottamalla käyttöön mobiililaittehallinta puhelimissa ja tableteissa. Lisäksi tietoturvakysymyksiä alettiin käydä läpi säännöllisillä tilanpalavereilla Tieran tietoturvavastaavan kanssa.

Kuntien ja kuntayhtymien talousraportointi toimitetaan 1.1.2021 alkaen Valtiokonttorille. Kuntien ja kuntayhtymien talousraportoinnin uudet XBRL- kuntatietoraportointikokonaisuudet on otettu käyttöön vuoden 2021-2022 aikana Pro Economica- ohjelmassa. Jatkamme Valtiokonttorille tuotettavan talousraportoinnin kehittämistä.

Jatkoimme taloushallinnon ohjelmistojen päivittämistä ja otimme käyttöön Pro Economican WEB- raportointi- ja budjettisovellukset. Pro Economica Premium ostoreskontraan on toteutettu ja otettu käyttöön uusi raporttirajapinta, joka mahdollistaa ostolaskudatan raportoinnin. Jatkamme myös henkilöstön kouluttamista ohjelmien ja sovellusten käyttöön.

Otimme käyttöön uuden asianhallintajärjestelmän, kehitimme talousraportointia ja toteutimme työhyvinvointikyselyn henkilöstölle.

Yhteiset toiminnot ja hallinto -vastuualueen johtaja Petra Määttä

2.2 Aluekehitys

Aluekehittämisen toimintavuoden keskeisimmät teemat ja tehtäväkokonaisuudet liittyivät ”Kestävien kumppanuuksien Varsinais-Suomi 2040+” -maakuntastrategian ja sitä konkretisoivan maakuntaohjelman 2022-2025 toimeenpanoon, EU:n ohjelmakausien vaihtumiseen sekä aluekehityslainsäädännön uudistuksen myötä uusien toimintamallien käynnistämiseen.

Vuonna 2021 hyväksytyyn uuteen aluekehityslainsäädäntöön on kirjattu lakisääteisesti valtion ja alueiden väliset aluekehittämiskeskustelut. Ensimmäiset keskustelut käytiin maakunnan ja valtioneuvoston edustajien kesken helmikuun alussa 2022, Varsinais-Suomen osalta teemoiksi nostettiin Saaristomeri (saaristomeren tila, matkailu ja saavutettavuus), osaavan työvoiman saatavuus (ja TKI-panostukset) sekä ruokaketjuun liittyvät asiat. Aluekehittämiskeskustelujen lopputuloksena vahvistettiin myös Työ- ja elinkeinoministeriön osoittaman määrärahan (ns. AK-KE-rahoitus) kohdennus, yhteensä 1 077 000 euroa myönnettäväksi edellä mainittujen teemojen kehittämiseen.

EU:n uusi ohjelmakausi 2021–2027 käynnistyi virallisesti Suomen osalta toukokuussa 2022, kun komissio hyväksyi Suomen rakennerahasto-ohjelma-asiakirjan ja kumppanuussopimuksen. Varsinais-Suomen osalta ensimmäinen rahoitushaku päättyi kesäkuussa ja toinen kierros joulukuussa 2022. Päätösvalmistelu saatiin vietyä liiton osalta loppuun, mutta EURA2021-järjestelmän vakavien teknisten ongelmien vuoksi virallisia rahoituspäätöksiä ei ole voitu hakijoille tehdä. Tämä haaste koskee kaikkia rahoittajaviranomaisia koko Suomessa.

Alueiden kestävä kasvun edistämiseen kohdennettu määräraha (AKKE-rahoitus) oli keskeinen rahoitusinstrumentti, jolla pyrittiin tukemaan maakunnan kannalta perusteltujen hankkeiden toimeenpanoa, maakuntaohjelmassa määriteltyjen toimenpiteiden toteutumista ja aluekehittämiskeskusteluissa nostettujen teemojen kehittämistä. Vuoden 2022 hakukierroksella tätä kansallista rahoitusta myönnettiin yhteensä seitsemälle eri hankkeelle.

Liiton isännöimän Central Baltic Interreg -ohjelman 2021–2027 ohjelma-asiakirjan hyväksyttiin komissiossa kesällä 2022. Ensimmäinen rahoituskierros avattiin ja sen tuloksena rahoitusta myönnettiin 32 hankkeelle yhteensä n 40 miljoonaa euroa. Vahvistettu kokonaisrahoitus uudelle ohjelmakaudelle on noin 120 miljoonaa euroa ohjelmassa mukana olevien maiden/alueiden väliseen yhteistyöhön. Teemallisesti rahoitus tullaan sitomaan PK-sektorin kehittämiseen, ympäristö- ja resurssiviisaushankkeisiin, työmarkkinakysymyksiin sekä julkisen sektorin palveluiden kehittämiseen rajat ylittävässä yhteistyössä.

Koronapandemian rajoitusten hellittäessä myös liiton kansainvälinen toiminta aktivoitui ja kansainvälisiä tapauksia ja osallistumia oli aiempaa vuosia useammin. Maakunnan kuntajohtajille järjestettiin alkusyksystä vierailu ja opintomatka Brysseliin, jonka tavoitteena oli paitsi tutustuttaa osallistujat EU:n toimintoihin myös aktivoita kuntia EU-rahoituksen aktiivisiksi hyödyntäjiksi. Keskeisimmät yhteistyötahot ja organisaatiot olivat edelleen CPMR (Euroopan perifeeristen merellisten alueiden liitto) sekä sen Itämerikomissio. Myös Itämeren alueiden väliseen yhteistyöhön osallistuttiin BSSSC:n (Baltic Sea States Subregional Cooperation) kautta. Organisaation hallituksen kokous järjestettiin Turussa joulukuussa 2022.

Alueen sisäistä yhteistyötä eri sekoreiden ja toimijoiden kanssa vahvistettiin mm. maakunnan liiton koordinoimien Ennakointiakatemian ja matkailun tiekarttatyön kautta.

Maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) ja sen alaisten viiden jaoston (maaseutu, -koulutus, -järjestö, ilmastovastuu ja elinkeinojaostot) toiminta oli aktiivista ja monipuolista.

Maakuntaohjelman toteuttaminen saatiin käyntiin, jo 20 toimenpidettä etenee suunnitellusti. Myönsimme EU-rahoitusta useille hankkeille ja saimme rahoitusta myös itse muutamiin kansainvälisiin hankkeisiin.

Aluekehittämisen -vastualueen johtaja Tarja Nuotio

2.3 Maankäyttö ja ympäristö

Suunnittelu

Vuosi 2022 oli toimintaympäristön rajujen muutosten ja lopulta keväällä keskeytyneen alueidenkäytön lainsäädännön uudistusprosessin vuoksi haastava. Varsinais-Suomen liiton suunnittelutiimissä keskityttiinkin tilannekuvan päivitykseen, menneiden prosessien arviointiin ja uuden suunnan hakemiseen. Suunnittelutiimin jäsenet osallistuivat aktiivisesti ympäristöministeriön kehittämishankkeisiin (mm. suunnittelujärjestelmä, kaavoituksen tietojärjestelmät), niihin liittyviin työpajoihin, keskusteluihin ja tutkimushaastatteluihin. Liitto järjesti huhtikuussa yhdessä ympäristöministeriön kanssa valtakunnallisen alueidenkäytön kehityskuva -työpajan.

Tilannekuvan päivitykseen kytkeytyy vahvasti Varsinais-Suomen ilmastotiekarttatyö, jota jatkettiin maankäyttösektorin tavoitteilla. Tiekartta konkretisoi kansalliset ja kansainväliset päästötavoitteet aluesuunnittelun lähikohdiksi. Loppuvuodesta valmistuneessa tiekartan viimeisessä osassa käsiteltiin metsien ja viherrakenteen merkitystä ilmastomuutokseen sopeutumisessa, vesienhallinnassa, vesien tilan parantamisessa ja luonnon monimuotoisuuden vahvistamisessa sekä toimimista hiilinieluinä.

Em. pohjalta käynnistettiin syksyllä Varsinais-Suomen voimassa olevan, useasta eri-ikäisestä osasta rakentuvan maakuntakaavan teemakohtainen ajantasaisuuden arviointi. Arvioinnin perusteella tullaan määrittelemään selvitystarpeet ja uudistettavan maakuntakaavan tavoitteet. Ensimmäisenä selvityksenä, osin Turun kaupunkiseudun maankäytön yhteistyöryhmän toimeksiantona käynnistettiin maakunnallinen viherrakenneselvitys, joka konkretisoi tulevien EU-säädösten vaikutuksia suunnitteluun.

Toiminnan painopiste oli vuonna 2022 voimassa olevien suunnitelmien toteuttamisessa ja siihen liittyvässä kansallisessa ja eurooppalaisessa edunvalvonnassa. Liiton vetämässä Turun kaupunkiseudun liikennejärjestelmätyössä toteutettiin useita kaupunkiseudun MAL-toimenpiteitä mm. niihin liittyviä selvityksiä laatimalla, aiheina erityisesti kestävä liikkuminen. Vuoden aikana työstettiin kaupunkiseudun itäosan tieverkkoa, seudullista pyöräliikenteen tavoiteverkkoa, Saariston rengastien kävelyn ja pyöräilyn kehittämissuunnitelmaa, raskaan liikenteen levähdys- ja tankkaus-/latausalueiden, joukkoliikenteen solmuvisiota, käynnistettiin toimijakartoitus liikenteen digitaalisen tietopohjan vahvistamiseksi ja toteutettiin liikkumisen ohjauksen toimenpidesuunnitelmaa.

Alueellinen junaliikenne nousi vuoden aikana vahvasti esille. Sen kehittämistä edistettiin valtakunnallisella ja alueellisella tasolla kaikilla Varsinais-Suomen ratasuunnilla. Sekä Toijalan että Turku-Uusikaupunki-radantien kuntien ja Väyläviraston kanssa on käyty keskustelua asemapaikkojen suunnittelukysymyksistä. Yhdessä Pirkanmaan liiton ja Toijalan radantien kuntien kanssa valmisteltiin ja kilpailutettiin konsulttitoimeksianto, jossa selvitetään uusien asemapaikkojen ratalain mukaisen ratasuunnittelun edellyttämät kuntien toimenpiteet. Scale Up -hankkeessa yhdessä Valonian kanssa toteutettiin kysely mahdollisen paikallisjunaliikenteen ja asemapaikkojen palvelutasosta sekä tilattiin selvitys alueellisen juna- ja joukkoliikenteen organisaatiomalli- ja kustannustenjakovaihtoehdoista.

Varsinais-Suomen liitto on jatkanut rannikonmaakuntien liittojen merialuesuunnittelu yhteistyön koordinaatioliiton. Seuraava suunnittelukierros on aloitettu hankeyhteistyöllä. Hankkeet tukevat tiedonvaihtoa asiantuntijoiden välillä ja hyvien yhteisten käytäntöjen muodostumista. Rahoitus on saatu kansainväliseen eMSP NBSR -hankkeeseen, joka tukee merialuesuunnittelun ensimmäisen kierroksen arviointi- ja seurantatyötä, sekä toisen suunnittelukierroksen tietotarpeita. Myönteinen rahoituspäätös saatiin myös MSP-GREEN hankkeelle, jossa tarkastellaan merialuesuunnittelun ja suunnitelmien sekä EU:n vihreän kehityksen ohjelman välistä suhdetta. Lisäksi syksyllä varmistui Itämeren alueen Interreg-ohjelman rahoitus Baltic Sea2Land-hankkeelle, jossa toteutetaan rannikkostrategiaa ja merialuesuunnitelmaa. Kaikkien hankkeiden edellyttämät rekrytoinnit (kolme henkilöä) toteutettiin marraskuussa. Lisäksi osallistuttiin aktiivisesti ympäristöministeriön rannikkostrategian valmisteluun ja merituli-voiman vauhdittamista tukevien hankkeiden (4 kpl) valmisteluun.

Digisaapas-hankkeessa Lounaistiedon kanssa on kehitetty ja hyödynnetty Virma-palveluun kerättyä tietoa kuntien virkistys- ja retkeilykohteiden sijainneista ja niiden toiminnallisuuksista. Circwaste-hankkeessa on keskitytty erityisesti jätehuollon toimintojen roolin tunnistamiseen ja kehittämiseen. Hankkeessa on teetetty muun muassa selvityksiä yhdyskuntajätevirtojen määristä ja laadusta.

Henkilöstövaihdoksiin, rekrytointeihin ja uusien tietojärjestelmien sisäänajoon liittyvistä haasteista huolimatta vuoden 2022 tavoitteet pääosin saavutettiin.

Valonia

Valonian toiminta jakaantui vuonna 2022 yhä selkeämmin kolmen pääteeman alle: hiilineutraali Varsinais-Suomi, monimuotoinen luonto ja luonnonvarojen kestävä käyttö.

Valonian Ohjelma 2030 käynnistymisen myötä kunnat ovat olleet jälleen yhä aktiivisemmin ja kattavammin mukana. Laaja joukko eri tahoja kunnista on osallistunut Valonian hankkeisiin, verkostoihin ja yhteistyöhön. Mukana eri kunnista ovat olleet muun muassa teknisestä sektorista, kiinteistöistä, viheralueista, hankinnoista, viestinnästä, ruoka-palveluista sekä kävelystä ja pyöräliikenteestä vastaavat henkilöt.

Verkostotyötä on kehitetty ja pyritty entistä laadukkaampaan, johdonmukaisempaan ja kehitysvetoisempaan verkostotyöskentelyyn sekä Valonian vetämissä verkostoissa, että niissä verkostoissa, joissa Valonia on osallistujana. Esimerkkejä erilaisista, aktiivisista verkostoista ovat Varsinais-Suomen vesistökuunnostusverkosto, joka tukee paikallistoimijoita vesiensuojelu- ja vesistökuunnostustyössä sekä kuntien hankinta-asiantuntijoiden verkosto, joka auttaa kuntia vaikuttavissa ja kestävässä hankinnoissa. Maakunnan ympäristökasvatustoimijoita ja asiantuntijoita taas kokoaa yhteen Varsinais-Suomen ympäristökasvatusverkosto ja yrityssektorin kestävä kasvun teemoja on käsitelty aktiivisesti kuntien kehittämissä yhtiöiden kanssa vapaamuotoisemmissa, hanketyön mahdollistamissa tapaamisissa.

Valonia on myös aiempaa useammin auttanut muita organisaatioita hankkeiden suunnittelussa ja rahoituksen hakemisessa tärkeisiin kohteisiin. Esimerkkinä vesiensuojeluyhdistysten kuunnostushankkeet, uudet tutkimus-hankkeet sekä kuntien ilmastotyön ja kävelyn ja pyöräliikenteen edistämisen hankkeet.

Uuden ohjelmakauden myötä Valoniassa on pyritty entistä paremmin ymmärtämään, mistä työ koostuu ja miten olemme tavoitteisiin nähden edenneet. Uudenlainen seurantatyökalu on helpottanut työn vaikuttavuuden arviointia ja toiminnan raportointia. Myös materiaalien ja julkaisujen hyödynnettävyyteen, jaettavuuteen ja saavutettavuuteen on panostettu enemmän, koska työ on siirtynyt yhä enemmän digitaalisille alustoille.

Yhteistyö kuntien viestinnän kanssa vahvistui monissa yhteyksissä. Vuoteen mahtui monia viestintäpainotteisia hankkeita, minkä lisäksi energiakriisi toi oman lisänsä. Suuria onnistumisia olivat esimerkiksi asukkaita hienosti tavoittanut paikallisjunakysely sekä Lumoa yhteistyönä -hanke, johon sisältyi mm. koulutusvideoiden tekemistä ja aktiivista yhteistyötä kuntien viestinnän kanssa. Viestintästrategisesti hankkeiden laajassa kirjossa on yhä tärkeämpää tunnistaa tärkeät viestinviejät: jos kohderyhmänä on esimerkiksi viljelijät, tulee heitä lähestyä oikeiden organisaatioiden suulla. Valonia onkin tarjonnut kunnille mahdollisimman helposti oikeille kohderyhmille jaettavaa viestintämateriaalia, ja palaute on ollut oikein positiivista.

Valonian sähköinen vuosikertomus, joka sisältää tarkempia tietoja ja nostoja toiminnasta, löytyy osoitteesta www.valonia.fi/vuosikertomus2022.

Olemme jatkaneet merialuesuunnitelman, maakuntakaavan ja liikennejärjestelmäsuunnitelmien toteuttamista, sekä aloittaneet uuden kokonaismaakuntakaavaprosessin valmistelun.

Maankäyttö ja ympäristö -vastualueen johtaja Heikki Saarento

2.4 Edunvalvonta ja kuntapalvelu

Edunvalvonta

Toimintavuoden helmikuussa Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainaan vaikutti maakunnan näkymiin niin taloudessa, varautumisessa kuin kuntakentän palvelutarpeissa. Kunnat ryhtyivät varautumaan Ukrainasta sotaa paenneiden tilapäiseen suojeluun. Sodalla oli muun muassa välittömiä vaikutuksia maatalouden kannattavuuteen lannoitteiden ja energian hinnannousun myötä.

Maakuntahallitus hyväksyi keväällä 2022 Varsinais-Suomen hallitusohjelmataavoitteet 2023–2027. Tavoitteet sisälsivät kolme kokonaisuutta: 1. Nopeat yhteydet, 2. Puhdas ja houkutteleva Saaristomeri ja 3. Kasvu ja osaava työvoima. Vaalitavoitteissa mukana olleen Turkuun sijoitettavan lääkekehityskeskukseen rahoituksesta saatiin päätös syksyn 2022 budjettiriihessä. Lääkekehityskeskus Oy:ta pääomitettiin 20 miljoonalla eurolla.

Osaavan työvoiman saatavuutta vahvisti muun muassa Åbo Akademiin alkuvuonna myönnetty täysi koulutus-oikeus lainopillisella koulutuksen alalla. Maakuntahallitus päätti tuotantotalouden lahjoitusprofessorista Turun yliopistolle. Varsinais-Suomen kuntajohtajakokous päätti aluetalouden lahjoitusprofessorista Turun kaupparkeakoululle.

Valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa, Liikenne12 toimeenpaneva väyläverkon 8-vuotinen investointiohjelma laadittiin toista kertaa. Vuosille 2023–2030 sisällytettiin Varsinais-Suomesta Turun kehätien Raision kohdan parannustoimenpiteet, Turku–Uusikaupunkiradan peruskorjaus ja Naantali-Raisio-radan peruskorjaus ja sähköistys. Suuret raidehankkeet jätettiin ohjelman ulkopuolelle. Turun Tunnin junan suunnittelua vietiin eteenpäin Turun Tunnin juna -yhtiössä. Edunvalvonnassa vaikutettiin Euroopan laajuisen liikenneverkon TEN-T-asetus uudistukseen. Tavoitteena oli pitää Turun ja Helsingin välinen nopea junayhteys TEN-T-ydinverkolla ja tavoitevuotena 2030.

Maakuntahallitus päätti tammikuussa 2022 kutsua Turun yliopiston entisen rehtori Kalervo Väänäsen selvittämään Saaristomeren tilan parantamiseen tähtäävän työn alueellista organisoitumista. Työn tuloksena käynnistettiin Saaristomeren edunvalvontayrkin toiminta maakunnan liiton, Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ja Turun kaupungin kesken. Kesällä 2022 valmistuneen Saaristomeren hot spot -tiekartan toimeenpanon pullonkauloihin vaikutettiin toteuttamalla muun muassa eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta- ja ympäristövaliokuntaryhmien tapaamisia.

Varsinais-Suomen liitto oli vetovastuussa Etelä-Suomen yhteistyöstä vuonna 2022. Tavoitteeksi asetettiin yhteistyön tiivistäminen ja pysyvien yhteistyörakenteiden luominen. Etelä-Suomen maakuntajohtajakokouksen rinnalle koottiin valmistelijoista koostuva sihteeristö ja toteutettiin EU-edunvalvontamatka Brysseliin. Syksyllä järjestettiin maakuntahallitusten puheenjohtajiston ensimmäinen yhteiskokous Helsingissä sekä valmisteltiin yhteisiä hallitusohjelmataavoitteita kevään 2023 eduskuntavaaleihin.

Varsinais-Suomen kansanedustajaryhmän kokouksia järjestettiin eduskunnassa jälleen normaalisti. Kansanedustajaryhmälle valittiin uusi puheenjohtajisto eduskunnan pitkäaikaisimman kansanedustajan Ilkka Kanervan poismenon johdosta. Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin Vilhelm Junnila (ps) ja varapuheenjohtajiksi Saara-Sofia Sirén (kok) ja Aki Lindén (sd).

Varsinais-Suomen puheenjohtajuus 8-tieverkostossa jatkui kevään ajan. Verkostolle järjestettiin yhteistilaisuus eduskunnan kasitieverkoston kanssa. Vetovastuu siirtyi kesällä eteenpäin Varsinais-Suomesta Pohjois-Pohjanmaalle. Vastaavan yhteistyöverkoston valmistelu käynnistettiin valtatie 10 vaikutusalueen kuntien ja Hämeen liiton kanssa.

Varsinais-Suomen kuntakierros saatiin päätökseen joulukuussa 2022. Vierailu toteutettiin 22 kunnassa käynnistyen Nousiaisista ja päättyen Kaarinaan. Koronan takia kuntakierros venyi puolentoista vuoden mittaiseksi. Kuntakierros toteutettiin pääosin valtuustoseminaareina ja kuntajohtajien tapaamisina. Tavoitteena oli tavata etenkin vuoden 2021 kuntavaaleissa valitut uudet päättäjät ja jakaa tietoa maakunnan liiton toiminnasta ja tavoitteista.

Varsinais-Suomen kunnat käynnistivät säännölliset kuntajohtajakokoukset maaliskuussa 2022. Kuntajohtajakokouksen puheenjohtajaksi valittiin Turun kaupungin kansliapäällikkö Tuomas Heikkinen ja varapuheenjohtajiksi Raision kaupunginjohtaja Eero Vainio ja Uudenkaupungin kaupunginjohtaja Atso Vainio. Ukrainan sodan vaikutuksiin varauduttiin ja tilannekuva päivitettiin tiiviisti kuntajohtajakokouksissa kevään ajan. Kuntajohtajakokouksen toimeksiannosta toteutettiin selvitys TE-palveluiden uudistuksen lähtökohdista. Kuntajohtajakokous otti kantaa lähijunaliikenteen käynnistämiseen maakunnassa.

Sote- ja pelastuspalveluiden siirtoa hyvinvointialueelle seurattiin. Maakunnan liitto osallistui väliaikaishallinnon alaisen poliittisen seurantaryhmän virkamiestyöhön. Varsinais-Suomen hyvinvointialueen poliittinen seurantaryhmä jatkoi toimintaansa tammikuuhun 2022 asti. Tammikuussa käytyjen aluevaalien seurauksena valmistelun ohjaus siirtyi vaaleilla valittujen ryhmien ja aluehallituksen vastuulle.

Vaikuttajakoulun kuudes vuosikurssi tutustui ensimmäistä kertaa Euroopan unionin päätöksentekoon paikan päällä Brysselissä. Matka järjestettiin yhteistyössä Euroopan komission Suomen edustuston kanssa ja ohjelmaan kuului tapaaminen komissaari Jutta Urpilaisen kabinetissa.

Lounaistieto ja tietopalvelut

Vuonna 2022 Lounaistiedon kehittämisryhmän toimintaa vakiinnutettiin järjestämällä sidosryhmille säännöllisiä tapaamisia avoimen datasta ja paikkatiedosta. Kuntien paikkatietoverkoston toiminta käynnistettiin yhdessä suunnitteluryhmän ja Valonian kanssa, ja Lounaistieto esitteli paikkatietopalvelujaan kuntien edustajille kahdessa tietoiskussa. Lounaistiedon vuoden päätapahtuma Aluetietofoorumin teemana oli datan laatu ja tekoäly, ja tilaisuus keräsi lähes 70 osallistujaa.

Lounaistiedon paikkatietopalvelujen ylläpito uudistettiin vuonna 2022. Paikkatietopalvelujen ylläpitäjäksi valikoitui kilpailutuksen kautta Gispo Oy. Ylläpidon lisäksi kilpailutuksen tavoitteena oli valita strateginen kumppani paikkatietopalvelujen kehittämiseen. Lounaistiedon ohjausryhmä käynnisti avoimen datan toimintojen kehittämisen loppuvuodesta 2022. Kehittämisen tavoitteena on lisätä avoimen datan toiminnan vaikuttavuutta ja hillitä tietojärjestelmäkustannuksia.

Lounaistiedon koordinoimassa Digisaapas-hankkeessa jatkettiin luontoretkeilijöille suunnatun mobiilikäyttöisen karttasovelluksen sekä sen taustadatan laadun kehittämistä. Lounaistieto jatkoi myös maakuntakaavan HAME-tietomallin koordinoimista yhdessä maakuntien liitojen ja ympäristöministeriön kanssa. Lisäksi Lounaistieto aloitti loppuvuodesta maakuntakaavan uuden tietomallin kehittämisen yhteishankkeessa Gispo Oy:n kanssa sekä toteutti ELY-keskukselle vesiensuojelun karttapalvelun. Lounaistiedon osallistuminen Location Innovation Hub -verkoston toimintaan varmistui, kun verkoston toiminta sai rahoituksen.

Maakunnan tila -katsaus julkaistiin kesä- ja joulukuussa. Kesäkuun katsauksessa käsiteltiin vakisisältöinä väestö- ja työllisyyskehitystä, joiden lisäksi tarkasteltiin matkailua sekä Varsinais-Suomen taajama-alueiden kehitystä. Joulukuun katsauksen teemana oli Saaristomeren tila. Ajankohtaisia tilastoanalyyskejä julkaistiin Lounaistiedon sivuilla kuukausittain, ja niistä viestittiin aktiivisesti sosiaalisessa mediassa.

Viestintä

Viestinnän johdonmukainen kehittäminen yhtenäisemmäksi ja vaikuttavammaksi jatkui vuonna 2022 monin tavoin. Viestinnän linjaukset -asiakirjaa päivitettiin ja täydennettiin siten, että se toimii aikaisempaa konkreettisempänä asiantuntijaviestinnän tukena. Tästä järjestettiin useita sisäisiä infoja, ja työ jatkuu edelleen.

Uutena viestinnän välineenä otettiin keväällä 2022 käyttöön liiton kuntarahoitteista toimintaa esittelevä, kunnille ja muille keskeisille sidosryhmillemme suunnattu uutiskirje. Viestintäkanavista käyttöön otettiin myös Instagram etenkin nuorempien kohderyhmien tavoittamiseksi. Liiton sisäinen kuvapankki avattiin koko talon käyttöön.

Kaksi- ja monikielisyys oli monin tavoin liiton viestinnässä esillä. Yhtenä vastauksena tähän kehitimme verkkosivujen kieliversioiden sisältöjä kääntäjäharjoittelijan avulla.

Kehittämisen rinnalla toteutettiin normaalia päivittäisviestintää eri kanavissa ja tiedotettiin mm. maakuntahallituksen ja maakuntavaltuuston kokouksista, sekä muista merkittävistä aiheista.

Kulttuuri

Kulttuurityö liitossa oli vuonna 2022 aktiivista: verkossa toimimisesta siirryttiin hiljalleen kohti lähitapaamisia ja tilaisuuksia. Maakuntastrategiaa toteuttavaa kulttuurifoorumitoimintaa jatkettiin. Huhtikuussa kulttuurifoorumilla tutustuttiin Varsinaista kulttuuria -kehittämistehtävään ja kuntien kulttuuritoiminnan kehittämiseen. Marraskuussa puolestaan syvennyttiin kestävän kehityksen teemoihin kulttuurialalla.

Liitto toimi aktiivisesti sekä alueellisissa että valtakunnallisissa kulttuuriverkostoissa. Maakunnallisissa verkostoissa toiminta painottui erityisesti kuntayhteistyöhön ja kulttuurihyvinvoinnin kehittämiseen – kulttuurihyvinvoinnin osalta myös hyvinvointialueen valmisteluun. Turun kaupungin kulttuurin kärkihankkeen kanssa aloitettiin yhteistyötä. Valtakunnallisen yhteistyön osalta maakuntien liittojen kulttuurivastaavien verkostoyhteistyö jatkui tiiviinä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittaman Varsinaista kulttuuria -kehittämistehtävän toteutus alkoi keväällä 2022. Kehittämistehtävän toteuttaja ovat Varsinais-Suomen liitto ja Turun kaupungin vapaa-ajan palvelukokoonaisuus. Tavoitteena on tukea kuntien kulttuuripalvelujen tuottamista koko Varsinais-Suomen alueella. Vuoden aikana toteutettiin kuntien kulttuuriviranhaltijoille suunnattuja työpajoja, ja ensimmäinen seututaiteilija aloitti työssään joulukuussa työskentelyalueenaan Loimaan seutukunta. Varsinaista kulttuuria -kehittämistehtävää, sen toimenpiteitä ja tavoitteita esiteltiin vuoden aikana erilaisissa sidosryhmätilaisuuksista ja hankkeesta viestittiin aktiivisesti. Kehittämistehtävän tiimoilta tehtiin myös yhteistyötä valtakunnallisen Yhteistuumin-kehittämistehtävän sekä muiden alueellisten kehittämistehtävien kanssa.

Varsinais-Suomen liiton maakuntahallitus jakoi toukokuussa Aurora-mitalin maakunnan eteen tehdystä kulttuuri-työstä. Vuoden 2022 mitalin saivat Mathildedalin ruukkitehtaiden alueen kehittäjät Tuula ja Harri Gustafsson.

Edunvalvontaa jatkettiin monissa tutuissa aiheissa. Etelä-Suomen yhteistyötä vahvistettiin. Kulttuuri näkyi vahvasti liiton toiminnassa mm. Varsinaista kulttuuria -hankkeen toimenpiteissä.

Edunvalvonta ja kuntapalvelut -vastuualueen johtaja Janne Virtanen

2.5 Päätöksenteko ja luottamustoimielimet

Toiminta-ajatus

Liiton luottamushenkilöhallinto huolehtii demokraattisesta päätöksenteosta ja ohjauksesta. Ylin päättävä elin on maakuntavaltuusto, jonka jäsenet ovat kotikuntiansa kunnanvaltuutettuja. Toiminallisesta johtamisesta vastaa maakuntahallitus. Maakuntajohtaja johtaa liiton toimintaa liiton johtoryhmä tukena.

Uudet luottamustoimielimet asetettiin ja niille nimettiin jäsenet kuntavaalien jälkeen syksyllä 2021. Luottamushenkilötoimielimien toimikausi on kuntavaalikausi.

Luottamustoimielimet

Kattava luettelo luottamustoimielinten jäsenistä ja kokousmääristä on liiteasiakirjassa "Luottamustoimielimet ja edustukset sekä henkilökuntaluettelo vuodelta 2022". Luottamustoimielimien pöytäkirjat löytyvät sivulta www.varsinais-suomi.fi

Edustajainkokous

Edustajainkokous on kuntayhtymän perussopimuksen mukaisesti liiton toimielin ja sen tehtävänä on valtuustokausittain valita jäsenkuntia edustavat maakuntavaltuuston jäsenet ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Edustajainkokous kokoontuu aina kuntavaalien jälkeen. Edustajainkokous kokoontui 27.9.2021 Teams-yhteydellä.

Maakuntavaltuusto

Maakuntavaltuusto ylimpänä päättävänä elimenä kokoontui toimintavuoden aikana 2 kertaa: 1) Tilinpäätösasiat ja muut ajankohtaiset asiat 13.6.2022, 2) Talousarvio ja muut ajankohtaiset asiat 5.12.2022. Maakuntavaltuuston puheenjohtaja on Lauri Heikkilä.

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta työskenteli laatimansa tarkastussuunnitelman mukaisesti ja kokoontui toimintavuoden aikana 7 kertaa. Tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja arvioivat ja tarkastivat toimintavuoden 2022 talouden ja hallinnon tehokkuuden ja tuloksellisuuden. Tarkastuslautakunta laati 11.5.2022 arviointikertomuksen ja tilintarkastaja tilintarkastuskertomuksen. Tarkastuslautakunnan puheenjohtajana toimi Pekka Kuusisto 13.6.2022 asti ja Perttu Laaksonen 13.6.2022 alkaen.

Maakuntahallitus

Maakuntahallitus toimeenpano- ja hallintoelimenä kokoontui toimintavuoden aikana 11 kertaa. Maakuntahallitus seuraa ja ohjaa maakuntavaltuuston hyväksymän talousarvion ja taloussuunnitelman tavoitteiden toteutumista sekä maakuntajohtajan ja liiton viraston toimintaa. Lisäksi hallitus päättää maakuntajohtajan esittelystä liiton toimenpiteistä, lausunnoista ja kannanotoista. Maakuntahallitus toimii liiton edunvalvojana ja edustaa liittoa ulospäin. Maakuntahallituksen puheenjohtajana toimi Ilkka Kanerva. Uutena puheenjohtajana toimii Ville Valkonen 13.6.2022 lukien.

Hankerahoitusjaosto

Hankerahoitusjaosto käsitteli kansalliseen alueiden kestäväen kasvun ja elinvoiman tukeminen (AKKE) sekä Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) rahoitukseen saapuneet hakemukset. AKKE-rahoituksesta jaosto käsitteli 7 myönteistä (tukiosuus 400 000 euroa) ja 7 kielteistä päätöstä. EAKR -rahoituksesta jaosto käsitteli ohjelmakauden 2021-2027 hankkeista 8 myönteistä (tukiosuus 2,750 miljoonaa euroa) ja 11 kielteistä päätöstä sekä ohjelmakauden 2014-2020 hankkeista kolme myönteistä (tukiosuus 240 000 euroa) ja yhden kielteisen päätöksen. Lisäksi jaostossa käytiin läpi alkavan EU-ohjelmakauden linjauksia. Hankerahoitusjaosto kokoontui toimintavuoden aikana kaksi kertaa. Jaoston puheenjohtaja on Eeva-Johanna Eloranta.

Maankäyttöjaosto

Maankäyttöjaosto antaa lausuntoja ja valmistelee maakuntakaavoja. Maankäyttöjaosto on kokoontunut 6 kertaa. Maankäyttöjaoston puheenjohtaja on Juha Rantasaari.

Saaristotoimikunta

Varsinais-Suomen liiton saaristotoimikunta vastaa saaristoon liittyvistä kysymyksistä ml. aluekehittämiseen ja edunvalvontaan liittyvät asiat. Saaristotoimikunta järjesti vuoden 2022 keväällä seminaari vierasvenesatamien aluetaloudellisesta merkityksestä.

Toimikunta piti vuoden 2022 aikana viisi kokousta. Puheenjohtajana toimi Christer Friis Paraisilta. Saaristotoimikunnassa on 16 jäsentä ja kullakin henkilökohtainen varajäsen

Kulttuuritoimikunta

Vuonna 2022 kulttuuritoimikunta kokoontui neljä kertaa. Vuoden aikana kulttuuritoimikunnan työskentelyssä painottuivat erityisesti kulttuurifoorumitoiminnan suunnittelu ja maakuntastrategian toteuttamisen seuranta. Lisäksi tuettiin kuntien kulttuurivastaavien Kulttuuria kunnissa -verkoston toimintaa sekä osallistuttiin aktiivisesti muun muassa maakunnan kulttuurihyvinvointiverkostojen ja muiden kulttuurialan verkostojen toimintaa.

Vuonna 2022 kulttuuritoimikunnassa oli 15 jäsentä, ja puheenjohtajana toimi Taina Myllynen.

Kielellisten palvelujen toimikunta

Kielellisten palveluiden toimikunta kehittää yleisellä tasolla maakunnan kielellisiä palveluja. Kielellisten palveluiden toimikunta ei kokoontunut vuonna 2022, mutta sen puheenjohtajisto (pj. Leif Grönroos ja vpj Åsa Gustafsson) pitivät palaverin toimikunnan sihteerin kanssa toimikunnan kokoon kutsumiseksi vuoden 2023 alussa ja sen tehtävänannon kirkastamiseksi

2.6 Ukrainan sodan vaikutukset liiton toimintaan

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on kestänyt jo yli vuoden. Sodalla on moninaisia vaikutuksia välillisesti myös Suomessa ja Euroopassa. Seuraukset tulevat näkymään pitkään ja uhkana on, että poliittiset jännitteet jakavat maailmaa yhä enemmän kahteen blokkiin.

Venäjään kohdistetut pakotteet ja yritysten vapaaehtoinen vetäytyminen Venäjän markkinoilta vaikuttavat Suomen talouteen ja kaupankäyntiin. Liittoakin koskee velvollisuus selvittää, että hankintasopimuksia ei ole pakotteiden piirissä.

Vuonna 2022 kuluttajahinnat nousivat Suomessa keskimäärin 7,1 % ja inflaatio oli poikkeuksellisen nopeaa. Hintojen nousu alkoi jo ennen hyökkäyssotaa, mutta sodalla oli vaikutusta erityisesti energiahintojen nousuun, joka siirtyy pienellä viipeellä muiden tavaroiden ja palvelujen hintoihin. Liitto seuraa hintojen nousukehitystä ja varautuu siihen vuoden 2024 talousarviossa.

Hyvin nopeasti sodan alettua kunnat ryhtyivät varautumaan Ukrainasta paenneiden tilapäiseen suojeluun. Tilannekuvaa päivitettiin tiiviisti kevään ajan Varsinais-Suomen kuntajohtajakokouksissa. Kotitaloudet ja kunnat etsivät keinoja säästää energiakuluissa ja Valonian energianeuvonnan asiantuntijatyölle oli valtavaa kysyntää.

Vaikutukset näkyvät välillisesti myös aluekehityksen toiminnassa. Vaikka virallisia, toiminnassa olevia yhteistyösuhteita ei Venäjän kanssa ole ollut useampaan vuoteen, ovat venäläiset olleet mukana monissa kansainvälisissä yhteistyökoalitiioissa ja rahoitusohjelmissa. Esimerkiksi Kaakkois-Suomi - Venäjä-yhteistyötä tukeva ENI-ohjelma jäädytettiin ensin tilapäisesti ja lopulta lakkautettiin kokonaan. Siitä vapautuneita varoja siirrettiin vuonna 2022 neljä miljoonaa euroa osaksi Central Baltic-ohjelman myöntövaltuutta. Myös loppuosan varojen siirrosta (n 25 milj eur) neuvotellaan parhaillaan ja ratkaisu saataneen kevään 2023 aikana. Central Baltic -ohjelman sisältöihin tai hankkeisiin hyökkäyssota ei suoraan vaikuttanut, koska hankkeissa ei ole venäläisiä partnereita.

Turvallisuustilanteen muutos heikensi digitaalisen toimintaympäristön turvallisuutta. Liiton toimintojen kyberturvallisuutta parannettiin ja kehitettiin yhteistyössä Kuntien Tieran kanssa.

2.7 Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Koronaviruspandemian hiipuesssa maailma kohtasi uuden kriisin Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Sodan ja laajojen pakotteiden aiheuttamia riskejä ja vaikutuksia liiton toimintaympäristöön arvioidaan yllä omassa kappaleessaan.

Koronavuosien jälkeen liiton henkilöstö työskentelee tottuneesti monipaikkaisesti. Nykyisiä toimitiloja suunniteltaessa otimme huomioon epidemia-ajan kokemukset. Kokoustiloihin rakennettiin valmiudet hybridikokouksille, videoneuvotteluille varattiin tarpeeksi vetäytymistiloja ja tiloissa voi tarvittaessa työskennellä porrastetusti turvaetäisyydet säilyttäen.

Vuonna 2018 alkanut oikeusprosessi yhtä Central Baltic-ohjelmasta rahoitettua hanketta koskien on edelleen vireillä Turun hallinto-oikeudessa. Asia liittyy hankkeen virolaisen pääpartnerin toimintaan ja kustannusten tukikelpoisuuteen. Päätöstä odotetaan hallinto-oikeudesta helmi-maaliskuun 2023 aikana.

Keväällä 2022 Euroopan komission tutkimuksen ja innovoinnin yksikön Horizon 2020 -ohjelmasta rahoitetulle Civitas Eccentric -hankkeelle (2016–2020) tehtiin EU-tilintarkastus. Tarkastuksessa havaittiin, että tehtyjen työtuntien osalta työajanraportoinnissa hankkeelle on ollut epätarkkuuksia ja teknisiä puutteita. Tarkastuksen loppuraportti on valmistunut ja havaitut puutteet viedään prosessissa eteenpäin rahoittajalle. Tarkastajat ovat esittäneet rahoittajalle, että tiettyjen tehtyjen työtuntien osalta hankkeen kulut eivät olisi tukikelpoisia, jolloin liitto joutuisi palauttamaan maksettua tukea 96 000 – 115 000 €.

Liitto on tehnyt tilinpäätökseen takaisinperinnän varalta varauksen 96 000 euroa. Tarkastusraportin käsittely jatkuu ja rahoittajan (Euroopan komission tutkimuksen ja innovoinnin yksikkö) lopullista päätöstä odotetaan syksyyn 2023 mennessä. Liitto on jo tarkastusprosessissa esittänyt takaisinperinnän kohtuullistamista raportoinnin puutteiden ollessa luonteeltaan lähinnä teknisiä.

2.8 Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Sopimusten ja sääntöjen ajantasaisuus

Liiton hallintosääntöön sisältyvät määräykset hallinnon ja talouden tarkastuksesta sekä sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta.

Maakuntavaltuusto on hyväksynyt vuonna 2015 Varsinais-Suomen liiton sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet, jossa on määritelty riskienhallinnan sisäisen ja ulkoisen valvonnan kokonaisuus, toiminnan tavoitteet sekä vastuutahot. Maakuntahallitus on hyväksynyt sisäinen valvonta ja riskienhallinta -asiakirjan ja valtuutti maakuntajohtajan päättämään siihen jatkossa tarvittavat päivitykset ja täydennykset. Lisäksi maakuntahallitus edellytti, että se saa tiedoksi sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan päivityksiä ja seurantaa koskevat asiakohdat.

Varsinais-Suomen liitossa on erilliset tiedotteet ja ohjeistukset seuraavista aihepiireistä: 1) tietosuojan ja asiakirjajulkisuuden linjaukset, 2) tiedonhallinnan ja asiakirjahallinnon toimintaohje, 3) viestinnän linjaukset, 4) pienhankintaohje, 5) päihdehaittojen ehkäisy, 6) työpaikkakiusaamisen ehkäisy, 7) henkilöstöopas uusille työntekijöille ja 8) viraston henkilöstön työmatkat. Ohjeistukset päivitetään tarvittaessa ja ne ovat kootusti saatavilla Teams-sovelluksessa.

Maakuntavaltuusto (mv 13.12.2022 § 33) merkitsi tiedoksi maakuntahallituksen vastaukset arviointikertomuksessa 2021 esitettyihin toimenpiteisiin.

Toiminnan tarkastukset

Central Baltic -ohjelman tarkastusviranomaisen (AA) suorittaa vuosittain ohjelmaa koskevia järjestelmätarkastuksia. Tarkastusraporteissa esitetyt kehittämissuositukset on toteutettu eikä vuonna 2022 suoritetuissa tarkastuksissa noussut esille tavanomaisista havainnoista poikkeavaa. Vuoden 2022 toiminnan tarkastuksesta on vastaanottanut lakimuutoksen myötä valtiovarainministeriön alainen controller-yksikkö.

Riskien hallinta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on tukea liiton perustehtävien laadukasta toteuttamista, strategian ja asetettujen tavoitteiden saavuttamista sekä asiakkaiden, henkilöstön ja omaisuuden turvaamista erilaisilta riskeiltä.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa toteutetaan mm. tiiviillä johtoryhmätyöskentelyllä, laajennetun johtoryhmän kokouksilla ja vastualueiden viikoittaisilla kokouksilla. Viikoittaisissa kokouksissa on mahdollisuus arvioida toimintaa ja siihen mahdollisesti liittyviä riskejä sekä tarvittaessa reagoida niihin nopeasti.

Sisäisen tiedottamisen merkitys on kasvanut entisestään. Toimitilasuunnitteluun, pandemiaan, etätyöskentelyyn ja sisäisen strategian toteuttamiseen liittyvissä asioissa on pidetty useita henkilökunnan tiedotus- ja keskustelutilaisuuksia. Sisäiseen tiedottamiseen käytetään Teams -sovellusta. Liiton uusittuihin viestinnän linjauksiin sisältyy myös tarkemmat ohjeet työyhteisöviestinnästä.

Central Baltic INTERREG 2014–2020-ohjelmalle on tehty erillinen kattava riskienhallinnan arviointi. Arviointi on tehty edellisen ohjelmakauden vastaavan aineiston ja komission kaudelle 2014–2020 antaman ohjeistuksen pohjalta.

Vakuutukset

Lakisääteisten vakuutusten ja omaisuusvakuutusten lisäksi liitolla on etätyön lisävakuutus, toiminnanvastuu-, erityisvastuu- ja oikeusturvavastuuvakuutukset sekä virkamatkavakuutus. Erityisvastuuvakuutuksen (hallinnonvastuu) piiriin kuuluvat maakuntahallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä johtoryhmän jäsenet. Virkamatkavakuutus kattaa liiton luottamushenkilöt ja työntekijät. Liiton omaisuus- ja henkilöriskit on kartoitettu vakuutusten näkökulmasta sekä työsuojelun näkökulmasta ja suositellut toimenpiteet on tehty. Sopimusten voimassaoloa ja sopimusehtoja seurataan CaseM-asianhallintajärjestelmän sopimustenhallintaosiolla.

3. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

3.1 Tilikauden tulos

Talousarvio 2022

Maakuntavaltuusto (mv 13.12.2021 § 39) hyväksyi

1. Varsinais-Suomen liiton talousarvion 2022 ja taloussuunnitelman 2022–2024 siten, että talousarviossa 2022 jäsenkuntien maksusuudet ovat 3 899 900 euroa.
2. että talousarvion 2022 tuloslaskelmassa tilikauden tulos on nettositova maakuntavaltuustoon nähden.
3. että maakuntahallitus vahvistaa myöhemmin vuoden 2022 talousarvion käyttötalousosan käyttösuunnitelman.

Maakuntahallitus (mh 28.2.2022 § 15) vahvisti Varsinais-Suomen liiton talousarvion 2022 käyttösuunnitelman siten, että käyttötalouden tuottojen ja kulujen sitovuustasot ovat seuraavat: 1) Kuntarahoitteisilla kustannuspaikoilla tiliryhmätaso ja 2) Ohjelma- ja hankerahoitteisilla kustannuspaikoilla toimintakatetaso (0 euroa).

Maakuntavaltuusto (mv 13.12.2021 § 39) hyväksyi talousarvion 2022 tuloslaskelmassa tilikauden arvioiduksi tulokseksi 118 635 euroa alijäämää.

Tilikauden 2022 tulos

Tuloslaskelma kuvaa tilikauden tuloksen muodostumista ja sitä riittääkö kertynyt tulorahoitus kattamaan palvelujen tuottamisesta aiheutuneet kulut.

TULOSLASKELMAN KESKEISET TUNNUSLUVUT	ulkoinen				
	TP2022	TA2022	TA/TP2022	TA/TP2022	TP2021
TULOSLASKELMA	Tilinpäätös	Talousarvio	%	euroa	Tilinpäätös
_Toimintatuotot	7 387 455	7 750 127	-4,68	-362 672	7 148 871
_Toimintakulut	-7 301 114	-7 728 763	-5,53	427 649	-7 079 338
TOIMINTAKATE	86 341	21 364	304	64 977	69 533
VUOSIKATE	69 560	16 364	325	53 196	38 946
TILIKAUDEN TULOS	-65 243	-118 635	-45	53 392	-9 976

Tilikauden 2022 tulos on 65 243 euroa alijäämäinen ja on 53 392 euroa arvioitua parempi.

Talousarviossa alijäämäksi arvioitiin 118 635 euroa.

3.2 Käyttösuunnitelman toteutuminen

Kuntarahoitteiset kustannuspaikat

Kuntarahoitteisen toiminnan kustannuspaikat katetaan pääosin jäsenkuntien maksuosuuksilla ja ne ovat maakuntahallitukseen nähden nettositovia tiliryhmätasolla.

Seuraavassa taulukossa on esitetty vuoden 2022 talousarvion käyttötalousuunnitelman toteutuminen tiliryhmätasolla kuntarahoitteisten kustannuspaikkojen osalta. Kuntarahoitteisten kustannuspaikkojen toimintakulut toteutuivat 77 610 euroa suunniteltua pienempinä ja käyttötalouden toimintakate osoittaa 86 341 euron ylijäämää. Talousarviossa toimintakatteeksi arvioitiin 21 364 euroa ylijäämää.

KUNTARAHOITTEINEN TOIMINTA		ulkoinen/sisäinen		
	mv 13.12.2021			
KÄYTTÖTALOUS	TA2022	TP2022	TP/TA 2022	TP/TA2022
	Talousarvio	Tilinpäätös	%	€
TUOTOT				
Kuntien maksuosuudet	3 899 900	3 899 900	100,00	0
Myyntituotot	60 000	33 924	56,54	26 076
Muut tuotot	120 000	133 444	111,20	-13 444
TUOTOT YHT.	4 079 900	4 067 267	99,69	12 633
KULUT				
Henkilöstökulut	-2 610 450	-2 526 782	96,79	-83 668
Palvelujen ostot	-1 061 336	-1 162 693	109,55	101 357
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-58 150	-62 867	108,11	4 717
Vuokrat	-298 000	-225 632	75,72	-72 368
Muut toimintakulut	-30 600	-2 953	9,65	-27 647
YHTEENSÄ	-4 058 536	-3 980 926	98,09	-77 610
TOIMINTAKATE	21 364	86 341	404,14	-64 977

Tiliryhmän **"Myyntituotot"** arvioitua pienempi toteutuma (26 076 euroa pienempi) johtuu lounasedun myynnin vähentymisestä (21 123 euroa vähäisempi) ja muiden myyntituottojen ennakoitua vähemmästä tuotosta (9 572 euroa vähäisempää).

Tiliryhmän **"Muut tuotot"** arvioitua suurempi toteutuma (13 444 euroa) johtuu pääosin ennakoitua suuremmasta toimistopalvelujen myynnistä hankkeille (9 737 euroa), sekä KELA:n työterveyshuollon korvauksista (1 881 euroa). Toisaalta koulutuskorvaukset toteutuivat suunniteltua pienempänä (1 783 euroa).

Tiliryhmän **"Henkilöstökulut"** toteutui alle suunnitellun (83 668 euroa) muun muassa siksi, että osa vakansseista ja sijaisuuksista on ollut täyttämättä (46 534 euroa vähemmän). Työpanosta on myös osoitettu liiton omarahoitussuudeksi hankkeille, jolloin henkilöstökuluissa syntyy säästöä, mutta jotka kustannukset toisaalta lisäsivät tiliryhmän **"Palvelujen ostot"** toteutumaa. Viranhaltijoiden palkat ja jaksotetut palkat toteutuivat yli arvioidun (38 165 euroa enemmän). Luottamushenkilöiden palkkioiden säästö (37 615 euroa) vaikutti positiivisesti tulokseen. Sairausvakuutus- ja tapaturmakorvauksen määrä (32 632 euroa) on vaikuttanut henkilöstökulujen säästöön. Henkilöstökulujen toteutumaan on vaikuttanut myös palkka- ja eläkemenoperusteisten eläkemenojen ja muiden henkilösivukulujen suunniteltua pienempi toteutuma (5 801 euroa).

Tiliryhmän **"Palvelujen osto"** toteutui yli suunnittelun (101 357 euroa enemmän). Asiantuntija-, ict-, rahoitus- ja pankkipalvelut, vakuutukset, muut palvelut, koneiden ja laitteiden kunnossapito- ja korjauspalvelut ja yhteistointiaosuudet ovat ylittäneet talousarvion, mikä johtuu hintojen noususta, selvitystyö- ja konsultointipalveluiden lisäostoista, varautuminen EU-hankkeen kulujen palautukseen rahoittajalle ja lahjoitusprofessorin maksuosuuksista (255 064 euroa). Toisaalta muiden palvelujen ostojen toteutuma on ollut alle suunnitellun esimerkiksi seuraavien kulujen osalta: painatukset ja ilmoitukset (16 306 euroa), puhelinkulut (3 314 euroa), matka-, majoitus- ja ravitsemiskulut (72 150 euroa), sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut (6 402 euroa) ja suhdetoiminta (10 269 euroa). Lounasedun oston väheneminen (25 439 euroa) vaikutti positiivisesti tulokseen.

Tiliryhmän ”Aineet, tarvikkeet ja tavarat” arvioitua suurempi toteutuma (4 717 euroa) johtuu uuteen toimistoon liittyvistä toimistotarvikkeiden (5 285 euroa) ja muun materiaalin (11 382 euroa) hankinnoista. Toisaalta elintarvikkeiden, kaluston, sähkön, puhdistustarvikkeiden ostojen toteutuma jäi alle suunnittelun.

”Vuokrat” toteutuivat alle arvioidun (72 368 euroa) tilaisuuksien peruuntumisesta johtuen, tilavuokran jakoperusteiden muututtua ja eräiden laitteiden sopimusten päättymisestä.

”Muut toimintakulut” ovat toteutuneet alle suunnitellun (27 647 euroa).

Uusien toimitilojen investointien arvioitiin vuonna 2021 olevan yhteensä 600 000 euroa, josta toteutui yhteensä 388 334 euroa. Arvioitua suurempi osa kustannuksista toteutui suorina kustannuksina. Muuton kokonaiskustannuksiksi arvioitiin 635 000 e ja kustannusten toteutuma vuosina 2020 ja 2021 oli yhteensä 642 388 euroa. Vuoden 2022 investoinnit toteutuivat yli suunnittelun (14 125 euroa) ja olleet yhteensä 24 125 euroa. Vuoden 2022 poistot ovat 134 803 euroa, joka vaikutti tulokseen negatiivisesti. Pankin perimät negatiiviset korkokulut vaikuttivat tulosta vähentävästi yhteensä 16 538 euroa. Maailmantalouden tilanteen muuttuessa ja keskuspankin kiristäessä rahapolitiikkaansa, yleinen korkotaso on noussut ja sen voidaan olettaa nousevan edelleen. Pankki ei enää toistaiseksi peri negatiivisia korkoja.

Ohjelma- ja hanketoiminnan kustannuspaikat

Central Baltic -ohjelman teknisen tuen käyttötalousarvio perustuu seurantakomitean päätöksiin. Valonian, Lounaistiedon ja hanketoiminnan käyttötalousarviot muodostuvat maakuntahallituksen hankepäätöksistä. Hankkeiden päättyessä niiden toiminta ja tulokset raportoidaan maakuntahallitukselle.

OHJELMA- JA HANKETOIMINTA		ulkoinen/sisäinen		
KÄYTTÖTALOUS	TA2022	TP2022	TP/TA 2022	TP/TA2022
TUOTOT				
Myyntituotot	955 606	1 010 978	105,79	-55 372
Tuet ja avustukset	2 853 817	2 418 745	84,75	435 072
Muut toimintatuotot	6 165	0	0,00	6 165
	3 815 588	3 429 724	89,89	385 864
KULUT				
Henkilöstökulut (V-S liitto)	-2 350 220	-2 279 901	97,01	-70 319
Palvelujen ostot	-1 165 131	-936 226	80,35	-228 905
Aineet,tarvikkeet ja tavarat	-8 526	-11 638	136,51	3 112
Vuokrat	-251 718	-201 808	80,17	-49 910
Muut toimintakulut	-39 993	-150	0,38	-39 843
YHTEENSÄ	-3 815 588	-3 429 724	89,89	-385 864
TOIMINTAKATE	0	0		

Ohjelma- ja hanketoiminnan kustannuspaikat toteutuivat suunnitellusti omakatteisina, jolloin niillä ei ole vaikutuksia tilikauden tulokseen.

Tilinpäätöksen tunnusluvut

Henkilöstön tunnusluvut		2022	2021				
Henkilöstökulut/henkilötyövuosi		62 424,46	62 371,29				
Henkilötyövuosimäärä (htv)		77	73				
Tuloslaskelman tunnusluvut		2 022	2 021				
Toimintatuotot/Toimintakulut %		101,18	100,98				
Jäsenkuntien maksuosuudet /asukas		8,03	8,06				
Vuosikate euroa/asukas		0,14	0,08				
Vuosikate/Poistot %		51,60	79,61				
Rahoituslaskelman tunnusluvut		2 022	2 021	2020	2019	2018	Kertymä
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta		45 435,26	-349 388,26	609 136,90	702 429,37	31 071,38	1 038 684,65
Vuokravastuut, €		2 561 643,00	2 932 827,00				
Kassan riittävyys (pv)		118,97	114,87				
Current ratio (maksuvalmius; hyvä yli 2)		2,12	2,11				
Taseen tunnusluvut		2 022	2 021				
Vieras pääoma %:a omasta pääomasta		80,23	77,25				
Omavaraisuusaste (hyvä yli 40 %), sis. toimeksiantojen varoja		11,11	14,38				
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista		60,28	67,20				
Rahoitusvarallisuus €/asukas		4,37	4,29				
Suht. velkaantuminen (hyvä alle 40 %)		25,60	26,18				
Kertynyt yli-/alijäämä €		2 011 644,45	2 076 887,88				
Kertynyt yli-/alijäämä € /asukas		4,14	4,29				
Asukasmäärä		485 679	483 688				
Kassan riittävyys =	365pv * Rahavarat 31.12/ Kassasta maksut tilikaudella						
Omavaraisuusaste =	100*(oma pääoma + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (koko pääoma - saadut ennakot)						
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista	100*(Vieras pääoma- Saadut ennakot+Vuokravastuut)/Käyttötulot						
Rahoitusvarallisuus =	(saamiset + rahoitusarvopaperit + rahat ja pankkisaamiset) - (vieras pääoma - saadut ennakot) / asukasmäärä						
Suhteellinen velkaantuneisuus =	100* (vieras pääoma - saadut ennakot)/käyttötulot						

3.3 Maakuntahallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Maakuntavaltuusto (mv 13.12.2021 § 39) päätti: 1) hyväksyä Varsinais-Suomen liiton talousarvion 2022 ja taloussuunnitelman 2022–2024 2) että talousarvion 2022 tuloslaskelmassa tilikauden tulos on nettositova maakuntavaltuustoon nähden ja 3) että maakuntahallitus vahvistaa myöhemmin vuoden 2022 talousarvion käyttötalousoosan käyttösunnitelman.

Maakuntavaltuusto hyväksyi talousarvion 2022 tuloslaskelmassa tilikauden tulokseksi 118 635 euroa alijäämää.

Maakuntahallitus esittää maakuntavaltuustolle, että liiton vuoden 2022 alijäämä 65 243 euroa vähennetään aiempien vuosien ylijäämätilitystä.

4. Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

4.1 Yhteiset toiminnot ja hallinto

Toiminnan painopisteet 2022

Tavoite

Selvitetään ja edistetään henkilöstön sopeutumista ja työhyvinvointia uusissa tiloissa.

- Liitossa toteutettiin tarpeisiimme räätälöity Parempi Työyhteisö -kysely huhtikuussa 2022. Kyselyn tuloksia purettiin mm. koko henkilöstön tilaisuudessa, johtoryhmässä ja vastuualueittain. Liitossa selvitetään ja pohditaan keinoja kyselyssä ilmenneiden haasteiden ratkaisemiseksi ja toimia työhyvinvoinnin lisäämiseksi.
- Uusien tilojen käytöstä ja kokemuksista on keskusteltu Teams-kanavilla, infotilaisuuksissa ja mahdollisia puutteita tai huomioita on voinut kirjata Teamsissä auki olevaan lomakkeeseen. Tiloissa on tehty pieniä korjauksia ja henkilöstön kanssa on pohdittu ja muotoiltu tilojen pelisääntöjä yhteisten toiveiden mukaan.
- Pitkän etätyökauden jälkeen järjestettiin henkilöstölle ja maakuntahallituksen jäsenille liiton tiloissa kesäjuhlat ja otettiin uudet tilat yhdessä haltuun.
- Kehitämme tiloja ja niiden käyttöä jatkuvasti työntekijöiden tarpeiden ja toiveiden mukaisesti.
- Maakuntien liitot yhdessä oppien ja kehittyen -hanke (1.1.2022-30.11.2023) tukee työssä onnistumista, yhdessä oppimista ja työssä jaksamista. Projekti on liitoilta ja Kuntaliitolta merkittävä panostus työhyvinvoinnin parantamiseen.

Tavoite

Tiedonhallintalain vaatimusten toimeenpano jatkuu vuoden 2022 aikana. Tavoitteena on laaja tiedonhallinnan kehittäminen ja kokonaan sähköiseen asiakirjahallintoon siirtyminen. Toimenpiteiden edistäminen on osa tietojohdantamisen kehittämistä. Laadukas tiedonhallinta mahdollistaa tehokkaamman ja laadukkaamman toiminnan

- Tiedonhallinnan kehittämisen osalta jatkoimme prosessien ja työskentelytapojen kehittämistä.
- Otettiin käyttöön uusi asianhallintajärjestelmä kesäkuussa 2022. Se mahdollistaa kokonaan sähköisen asianhallinnan ja asiakirjojen säilyttämisen ja käsittelyn elinkaaren kaikissa vaiheissa sähköisessä muodossa. Samalla tuli käyttöön uusi sopimustenhallinta, kokoushallinta ja päätösjulkaisu.
- Sähköinen arkisto otettiin käyttöön vuoden 2022 lopussa.
- Laadittiin ja otettiin käyttöön uusi tiedonohjaussuunnitelma, joka tuottaa tiedon elinkaaren hallinnan ja mm. tietoturvallisuuden kannalta tarpeelliset metatiedot.
- Laadittiin tiedonhallinnan ja asiakirjahallinnon toimintaohje.

Tavoite

Jatketaan taloushallinnon sähköistämisen valmistelua ja taloushallinnon raportoinnin kehittämistä.

- Taloushallinnon sähköistäminen vaatii jo käytössä olevien ohjelmien kehittämistä sekä uusien ohjelmien käyttöönottoa. Pro Economica Premium -ohjelman päivitykset ja lisähankinnat mahdollistavat nyt talousraportoinnin kuntatietouudistuksen edellyttämällä tavalla Valtiokonttorille.
- Olemme kehittäneet talousraportointiamme. Vuonna 2021 hankittiin Pro Economica Premiumin ohjelmistolaajennukset, selainpohjaiset Web-raportointi ja Web-budjetointi. Laajennukset otettiin käyttöön vuoden 2022 aikana.
- Otimme käyttöön Power BI- visuaalisen raportointi- ja analysointivälineen ja aloitimme vastuualuejohtajien ja hankkeiden vetäjien perehdyttämisen raportointityökalun käyttöön.
- Taloushallinnon sähköistä arkistointia ei ole vielä toteutettu. Arkistointi olisi mahdollista toteuttaa Kuntien Tieran kanssa, mutta selvitämme vielä myös muita vaihtoehtoja.

4.2 Aluekehittäminen

Toiminnan painopisteet 2022

Tavoite

Päätavoitteenamme toimintavuonna on maakuntaohjelman (2022–2025) aktiivinen toimeenpano, kumppanuusyhteistyö ja yhdessä hyväksytyjen toimenpiteiden käynnistäminen.

Lisäksi tuemme tiedotuksen ja hankekumppanuuksien kautta maakunnan alueelle kohdistuvan ulkoisen rahoituksen mahdollisimman suurta osuutta. Käynnistämme osaltamme EU:n uuden 7-vuotisen ohjelmakauden 2021+.

- Joulukuussa 2021 vahvistetun maakuntastrategian ja sen 44 eri toimenpiteen toimeenpano käynnistyi keväällä 2022 kun noin 20 kumppanuusverkostoa laati oman toteuttamissuunnitelmansa. Toimenpiteitä arvioidaan sekä sisällöllisesti että asteikolla etenee / tarvitsee huomiota / ei ole käynnistynyt. Seurannan perusteella tällä hetkellä 27 toimenpidettä etenee suunnitellusti, 11 tarvitsee huomiota ja 4 ei ole vielä käynnistynyt. Tarkempi vuosikatsaus, joka sisältää myös vuosittaisen kumppanuusbarometrin (sidosryhmäkyselyn) tulokset, valmistuu maaliskuussa 2023.
- EU:n uusi ohjelmakausi käynnistyi Suomen osalta hiukan viivästyneesti eli toukokuussa 2022. Välittömästi sen jälkeen eli kesäkuussa avattiin ensimmäinen rahoitushaku ja kiinnostus rahoitusta kohtaan oli poikkeuksellisen laajaa. Yksittäisiä hankehakemuksia saatiin 49 kpl ja ne kohdentuivat 19 erilliseen hankekokonaisuuteen. Vaikka käytettävissä oleva rahoitus oli noin kaksi kertaa aiempaa ohjelmakautta suurempaa, pystyimme rahoittamaan vain 11 hanketta. EURA-hallinnointiohjelman viiveet ovat pahasti viivästyttäneet päätöksentekoprosessia maakunnissa.
- Helmikuussa kävimme Valtioneuvoston kanssa aluekehittämiskeskustelut, joissa maakunnan painopisteiksi nostettiin Saaristomeri, osaavan työvoiman saatavuus sekä ruokaketjuun liittyvät kysymykset. Tämän perusteella saimme ns. kohdennettua AKKE-rahoitusta 1,077 miljoonaa euroa jaettavaksi edelleen alueen hankkeille sekä sovimme VN:n kanssa eri toimenpiteistä teemojen tukemiseksi.
- Liitto on hoitanut sen vastuulla olevien rahoitusohjelmien ja -instrumenttien hallinnollisen prosessin ripeästi. Palaute asiakaspalvelusta ja maksatusten sujuvuudesta hanketoimijoilta on ollut myönteistä. Liitto vastasi kansallisten alueellisten matkailuorganisaatioiden hankerahoitusprosessista Etelä- ja Länsi-Suomen osalta ja hoiti ko. rahoituksen ulkopuolisen arvioinnin prosessin. Palautteen perusteella hankerahoituksen katsottiin onnistuneen hyvin, kohdentuneen oikeisiin tavoitteisiin ja tukeneen matkailusektorin kohtaamia haasteita / kehittämistarpeita koronapandemian vuoksi. Myös hallinnon sujuvuutta pääosin kiiteltiin.
- Uuden ohjelmakauden 2021–2027 ensimmäinen kansallinen rr-haku avattiin ja tukea tullaan myöntämään kahdeksalle hankkeelle yhteensä n. 2 736 900 euroa. Edellisen ohjelmakauden 2014–2020 viimeiset rahat si-dottiin pienimuotoisiin investointihankkeisiin. EURA2021-hankehallinnointijärjestelmän teknisten ongelmien vuoksi lopulliset rahoituspäätökset voidaan tehdä vasta vuoden 2023 puolella. Tämä ongelma koskee kaikkia rahoittajia. Toinen haku avattiin loppuvuonna 2022 ja päätökset siitä tehdään myös vuoden 2023 puolella.
- AKKE-rahoitusta myönnettiin seitsemälle hankkeelle kohdentuen mm. maakuntaohjelman toimeenpanon edistämiseen ja aluekehittämiskeskustelujen painopisteisiin (Saaristomeri ja osaava työvoima/TKI)
- Rahoituskatsaus valmistui ja siitä raportointiin maakuntahallitukselle marraskuussa 2022. Yhteensä Varsinais-Suomessa on rahoitusta saatu EU:n eri instrumenttien kautta vuonna 2021 noin 40 miljoonaa euroa.
- Valmisteltiin DO Saaristomeri-alkuperämerkinnän käyttöönotto ja myöntämisen kriteerit.
- Liiton kv-toiminta keskittyi vuoden 2022 aikana erityisesti CPMR:n (=Euroopan perifeeristen merellisten alueiden liitto) sekä sen Itämerikomission kautta tapahtuvaan toimintaan. Erityisesti Itämerikomission merityöryhmä (pj. Tiina Perho) toimi aktiivisesti eri kv-foorumeilla tuoden esiin Varsinais-Suomen näkemyksiä ja vahvuuksia meripolitiikassa. CPMR:n Political Bureauun jäsenyys/varapuheenjohtajuus kaudelle 2023-2024 (Talvikki Jori) vahvistui CPMR:n yleiskokouksessa lokakuussa 2022.

Tavoite

Uuden 2021–2027 ohjelman käynnistäminen ja ensimmäisen rahoitushaun avaaminen. Central Baltic Interreg -ohjelmakauden 2014–2020 sulkemiseen valmistautuminen ja viimeisten hankkeiden osalta maksatusten loppuunsaattaminen ja ohjelman tuloksista raportointi komissiolle.

- Ohjelmakauden 2014-2020 loppuarviointiprosessi kilpailutettiin ja se valmistuu vuoden 2023 aikana.
- Suurin osa vanhan ohjelmakauden hankkeista on maksettu loppuun ja hankkeet on suljettu
- Central Baltic 2021-2027 ohjelma-asiakirja hyväksyttiin komissiossa kesällä 2022. Ohjelmakausi 2021-2027 käynnistettiin virallisella avajaistilaisuudella marraskuussa 2021
- Ensimmäinen rahoitushaku avattiin keväällä 2022 ja sen kautta saatiin 82 hakemusta, joista yhteensä 32 hyväksyttiin rahoitettavaksi. Nämä hankkeet täyttävät ensin päätösvaiheessa niille asetetut ehdot ja aloittavat toimintansa pääosin keväällä 2023. Ensimmäisen rahoitushaku valintoineen saatiin päätökseen joulukuussa 2022.
- Yhteensä rahoitusta ohjattiin näille 32 hankkeelle yli 40 miljoonaa euroa. Varsinais-Suomen osuus hankerahoituksesta oli jälleen maakunnan laskennallista osuutta huomattavasti suurempi.

4.3 Maankäyttö ja ympäristö

Toiminnan painopisteet 2022

Tavoite

Maakuntastrategian tavoitteiden ja aluerakenteen vision mukaisen kestävä ja vetovoimaisen, monikeskuksisen ja monipaikkaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen edistäminen suunnittelua uudistamalla.

- Maankäytön ja ympäristön vastuualueella on edistetty maakuntavaltuuston joulukuussa 2021 hyväksymän Varsinais-Suomen maakuntastrategia 2040+:n sekä tuoreiden suunnitelmien – merialuesuunnitelman, maakuntakaavan ja liikennejärjestelmäsuunnitelmien – toteuttamista yhdessä maakunnan kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa.
- Uuden kokonaismaakuntakaavaprosessin valmistelu on aloitettu kartoittamalla selvitystarpeita kuntien ja keskeisten sidosryhmien kanssa. Lähtökohdaksi on nykyinen alueidenkäytön lainsäädäntö kaavoitus- ja rakentamislain kokonaisvalmistelun keskeydyttyä keväällä. Uudistaminen on aloitettu voimassa olevien maakuntakaavojen teemakohtaisen ja ajantasaisuuden arvioinnilla. Arvioinnin avulla määritellään lopulliset selvitystarpeet. Osa selvityksistä, mm. alkuvuodesta käynnistetty viherrakennetarkastelu toteutetaan Turun kaupunkiseudun MAL-toimenpidettä maakunnallisiksi laajentamalla. Syksyllä kilpailutettiin ja aloitettiin konsulttitoimeksianto (FCG Oy), jossa selvitetään viherrakenteen teemojen käsittelyä kaikissa Varsinais-Suomen kunnissa.
- Varsinais-Suomen ilmastotiekarttatyötä on jatkettu maankäyttösektorin tavoitteilla. Tiekartta konkretisoi kansalliset ja kansainväliset päästötavoitteet aluesuunnittelun lähtökohdiksi. Loppuvuodesta valmistuneessa tiekartan viimeisessä osassa käsiteltiin metsien ja viherrakenteen merkitystä ilmastonmuutokseen sopeutumisissa, vesienhallinnassa, vesien tilan parantamisessa ja luonnon monimuotoisuuden vahvistamisessa sekä toimimista hiilinieluinä.
- Maakuntakaavan arvioinnin ja uudistamisen edellyttämä ajantasainen, digitaalinen kaavayhdistelmä on toteutettu yhteisen valtakunnallisen maakuntakaavan tietomallin mukaisena. Varsinais-Suomen liitto on yhdessä muiden maakuntien liittojen kanssa vuoden 2022 alusta ottanut käyttöön uuden, pilvipalveluita hyödyntävän paikkatietoalustan. Syksyllä on jatkettu uusien suunnittelutyökalujen (suunnittelijan työpöytä) sisäänajoa ja testausta osana liiton uutta Tieran kanssa toteutettuja pilvipalveluja.
- Varsinais-Suomen liitto on jatkanut rannikonmaakuntien liittojen merialuesuunnitteluyhteistyön koordinaatioliittona. Seuraava suunnittelukierros on aloitettu hankeyhteistyöllä. Hankkeet tukevat tiedonvaihtoa asiantuntijoiden välillä ja hyvien yhteisten käytäntöjen muodostumista. Rahoitus on saatu kansainväliseen eMSP NBSR-hankkeeseen, jota vetää Alankomaat ja muut partnerimaat ovat Ruotsi, Ahvenanmaa, Saksa, Puola, Tanska, Belgia ja Ranska. Hanke tukee merialuesuunnittelun ensimmäisen kierroksen arviointi- ja seurantatyötä, sekä toisen suunnittelukierroksen tietotarpeita. Hankkeessa tarkastellaan merialuesuunnittelua ilmastonmuutoksen hallinnan ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelman näkökulmista. Myönteinen rahoitus-

päätös saatiin myös MSP-GREEN hankkeelle, jossa tarkastellaan merialuesuunnittelun ja suunnitelmien sekä EU:n vihreän kehityksen ohjelman välistä suhdetta parhaiden käytäntöjen ja pilotointien avulla. Hankkeen toteutus alkoi marraskuussa 2022. Lisäksi syksyllä varmistui Itämeren alueen Interreg-ohjelman rahoitus Baltic Sea2Land-hankkeelle, jossa toteutetaan rannikkostrategiaa ja merialuesuunnitelmaa. Tavoitteena on rakentaa toimintamalleja, jotka tukevat rannikkoalueiden kestävästä käytöstä ja kehitystä. Kaikkien hankkeiden edellyttämät rekrytoinnit (kolme henkilöä) toteutettiin marraskuussa. Lisäksi osallistuttiin aktiivisesti ympäristöministeriön merituulivoiman vauhdittamista tukevien hankkeiden (4 kpl) valmisteluun.

- Lounaistieto ja Kymenlaakson liitto laativat yhdessä merialuesuunnitelman tietomallin. Työ tehtiin ympäristöministeriön rahoituksella osana kansallista RYHTI-hanketta.

Tavoite

Yhteistyön ja maakunnan suunnittelussa ja kehityksessä tarvittavan tietopohjan vahvistaminen

- Maankäytön ja ympäristön vastuualueen asiantuntijat osallistuvat maakuntakaavan ja Turun kaupunkiseudun MAL-sopimuksen toteutusta edistävien alueellisten yhteistyöryhmien toimintaan. Liitto vetää ja koordinoi Turun kaupunkiseudun liikennejärjestelmätyön yhteistyöryhmää. Vuoden aikana liikennejärjestelmätyössä tehtiin muun muassa kaupunkiseudun itäosan tieverkon mallitarkastelutyötä, muodostettiin seudullista pyöräliikenteen tavoiteverkkoa, aloitettiin Saariston rengastien kävelyn ja pyöräilyn kehittämissuunnitelman laadinta, keskusteltiin raskaan liikenteen levähdysalueiden ja jakeluverkoston kehittämismahdollisuuksista, koostettiin yhteistä joukkoliikenteen solmuvisiota, käynnistettiin toimijakartoitus liikenteen digitaalisen tietopohjan vahvistamiseksi ja toteutettiin liikkumisen ohjauksen toimenpidesuunnitelmaa.
- Alueellista junaliikennettä on edistetty usealla tasolla muun muassa osallistamalla valtakunnallisten alueellisen junaliikenteen selvityksien laadintaan. Sekä Toijalan että Turku-Uusikaupunki-radantien ja Väyläviraston kanssa on käyty keskustelua asemapaikkojen suunnittelukysymyksistä. Yhdessä Pirkanmaan liiton ja Toijalan radantien kanssa valmisteltiin ja kilpailutettiin konsulttitoimeksianto (Proxion Oy), jossa selvitetään uusien asemapaikkojen ratalain mukaisen ratasuunnittelun edellyttämät kuntien toimenpiteet.
- SCALE UP -hankkeessa yhdessä Valonian kanssa on toteutettu Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteita kestävästä ja vähäpäästöisestä sekä kilpailukykyisestä ja vetovoimaisesta liikennejärjestelmästä. Kesällä tehtiin kysely paikallisjunaliikenteen ja asemapaikkojen palvelutasosta. Vastauksia saatiin yli 3 500. Keväällä konsultiksi valittu Sitowise Oy sai vuoden vaihteessa valmiiksi alueellisen juna- ja joukkoliikenteen organisaatiomalli- ja kustannustenjakovaihtoehdot -selvityksen.
- Liitto järjesti huhtikuussa yhdessä ympäristöministeriön kanssa Alueidenkäytön kehityskuva -foorumin. Toukokuun liikenteen suunnittelufoorumin teemoina olivat asemapaikkojen kehittäminen, kävely ja pyöräily. Liitto ja Valonia olivat myös mukana kesäkuussa Turussa pidettävän ECOMM-konferenssin järjestelyissä.
- Kesäkuun lopussa osallistuttiin Scandria® Alliance -yhteistyöverkoston kanssa Connectin Europe – TEN-T Days -tapahtumaan. Lisäksi on osallistuttu Tunnin junan ja muiden suurten liikennehankkeiden suunnittelukokouksiin, valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman sidosryhmätalouksiin, Etelä-Suomen maakuntien liikennejärjestelmäyhteistyöhön, kuntien kaavaneuvotteluihin ja ELY:n vetämiin MRL:n mukaisiin kehittämiskeskusteluihin.
- Circwaste-hankkeessa on keskitytty erityisesti jätehuollon toimintojen roolin tunnistamiseen ja kehittämiseen. Hankkeessa on teetetty muun muassa selvityksiä yhdyskuntajätevirtojen määrästä ja laadusta. Lisäksi on osallistuttu alueelliseen kiertotalouden kehittämis- ja edistämistyöhön.
- Digisaapas-hankkeessa on kehitetty ja hyödynnetty edelleen Virma-palveluun kerättyä tietoa kuntien virkistys- ja retkeilykohteiden sijainneista ja niiden toiminnallisuuksista. Hankkeessa on laadittu ohjeistusta kuntatoimijoille virkistysalueiden käytön edistämiseen ja kehittämiseen. Lisäksi hankkeessa on tehty tiivistä yhteistyötä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa. Tavoitteena on koota keskitetystä alueen tiedot yhteen paikkaan, joka tukee niin arkiliikkumista, retkeilyä kuin matkailuakin.
- Yhdessä Metsäkeskuksen kanssa on edistetty alueellisen metsäohjelman toteuttamista ja osallistuttu aktiivisesti sen toteuttamisohjelman toimeenpanoryhmien työskentelyyn.
- Kansallisen biotalousstrategian toimeenpanoon on osallistuttu kehittämällä alueellisia toteutus suunnitelmia yhdessä vastuuministeriöiden kanssa. Liitto on osallistunut myös kiertotalouden kansalliseen green deal -yhteistyöhön.

- Varsinais-Suomen alueidenkäytön yhteistyöryhmä kokoontui vuoden aikana neljä kertaa. Lisäksi alueidenkäytön yhteistyöryhmässä otettiin käyttöön teams-kokousmallilla ”yhden-asian-tunti”, missä käsitellään ryhmässä enemmän puhuttavia tai pidempää esittelyä vaativia asioita. Vuonna 2022 yhden-asian-tunnilla esiteltiin Aalto-yliopiston kurssitoita paikallisjunaliikennettä hyödyntävästä aluerakenteesta. Työryhmän kokouksissa käsiteltiin mm. yleiskaavoitusta alueella.
- Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelman seurantar ryhmä kokoontui tammi- ja kesäkuussa. Turun kaupunkiseudun liikennejärjestelmätöön kokouksia oli yhteensä kuusi ja maankäytön yhteistyöryhmien kokouksia neljä. Lisäksi liikennejärjestelmätöön ja maankäytön yhteistyöryhmät tapasivat yhdessä kaksi kertaa. Yhteistyöryhmien yhteiskokouksissa käsiteltiin muun muassa kuntien priorisoitavia kävelyalueita, sähkölaituksen suunnittelun etenemistä, joukkoliikenteen edistämistä sekä Turun ydinkaupunkiseudun uutta kuntayhtymää.
- Maankäyttöjaosto kokoontui vuoden aikana kuusi kertaa. Maankäyttöjaosto ja maakuntahallitus ovat käsitelleet yhteensä 57 (24+33) vastuualueella valmisteltua lausuntoa/asiaa.
- Varsinais-Suomen maakunnallinen ilmastovastuujaosto kokoontui neljä kertaa. Tammikuun kokouksessa keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman päivitystä. Maaliskuun kokous oli yhteinen järjestöjaooston kanssa. Kesäkuun kokouksessa maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaa, tavoitteita ja toimenpiteitä. Syyskuun kokouksen teemana oli energia.
- Alueellinen liiton koordinoima suurpetoneuvottelukunta kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa.
- Varsinais-Suomen kulttuuriympäristöryhmä on kokoontunut kuusi kertaa. Kokouksissa on käsitelty muun muassa rakennusperintöavustuksia, ajankohtaisia rakennussuojelukysymyksiä sekä rakennus- ja arkeologisen kulttuuriperinnön tietomallia.
- Varsinais-Suomen liiton edustaja on jatkanut Kuhankuonon retkeilyreitistö- ja virkistysalueyhdistyksen sihteerinä. Keskeiset tehtävät ovat liittyneet uudistettavan retkeilykartan ja reitistön sivustojen päivittämiseen sekä yhdistyksen toteuttaman hankkeen läpivientiin. Vuoden lopulla valmistuneessa hankkeessa kehitettiin muun muassa reitistön kävijäseurantaa.

Valonian toiminnan painopisteet 2022

Tavoite

Ohjelma 2030 toimeenpano kuntien kanssa

Hiilineutraalisuus nosteessa Varsinais-Suomessa - kuntien ja yritysten ilmastotyö, energia sekä liikenne ja liikkuminen

- Vuonna 2022 ilmastotyö kunnissa lisääntyi: yhä useampi kunta on työstänyt omaa ilmasto- tai ympäristöohjelmaansa, ja ilmastoteema on mukana useiden kuntien strategioissa. Valonia auttoi 15 kuntaa ilmasto-ohjelmatyössä. Aktiivisuuteen vaikuttaa uusi ilmastolaki vaatimuksineen, mutta myös kasvanut huoli ilmastomuutoksesta ja sen vaikutuksista. Maakunnallinen ilmastotiekartta, ilmastohankkeet, verkostoyhteistyö sekä alueellinen energianeuvonta ovat tuoneet tukea eri toimijoiden ilmastotyön toimeenpanoon.
- Energiakriisi laittoi energianeuvonnan toimintasuunnitelmat uusiksi. Valtakunnalliseen Astetta alemmas -sähkönsäästökampanjaan kutsuttiin mukaan kuntia, kuntalaisia ja yrityksiä. Valonian energianeuvonnalle se tiesi kiireisiä aikoja. Syksyn aikana vastattiin kuntalaisten yhteydenottoihin, pidettiin puheenvuoroja ja järjestettiin lukuisia infotilaisuuksia. Myös median haastattelupyyntöjä tuli tavallista enemmän. Valtakunnallisesti mitattuna kampanjalla oli vaikutusta sähkönkulutukseen: tilastojen mukaan kulutus väheni syyskuukausien aikana 7–10 % edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna.
- Yhteistyö kuuden kunnan elinvoima- ja yritysneuvontapalveluiden kanssa tiivistyi, kun Valonia tarjosi koulutusta, työkaluja ja tietoa osana Kuntien yritysneuvonta ilmastotoimien tukena -hanketta. Yritysten ilmastotyön tueksi koottiin muun muassa linkkilistaa keskeisistä työkaluista sekä pohdittavia kysymyksiä luottamushenkilöille. Lisäksi päivitettiin Tarkistuslistat yrityksen ympäristövaikutusten arviointiin, mikä on kautta aikojen ollut yksi Valonian käytetyimmistä materiaaleista.

- Kestävän liikkumisen teemoissa erityisesti kävelyn ja pyöräliikenteen edistäminen on saanut vauhtia Varsinais-Suomen kunnissa ja niiden linkitys hyvinvoinnin ja kunnan elinvoimaisuuden lisääjänä nähdään selkeämmin. Valonia on auttanut kuntia menestyksekkäästi sekä investointiavustusten että muiden kestävän liikkumisen edistämisen avustusten hakemisessa. Useat kaupungit ja kunnat ovat ottaneet kestävät kulkutavat osaksi strategioita sekä laatineet ja päivittäneet niihin liittyviä ohjelmia. Pitkäjänteinen ohjelmatyö antaa selkänöjää viranhaltijoille ja luottamushenkilöille omassa työssään.

Luonnon monimuotoisuutta vaalittiin kuntien kanssa konkreettisissa kohteissa – vesiensuojelu, metsä ja luonnonhoito

- Luonnon monimuotoisuus teemana selvästi vakiintui ja kasvoi Valonian toiminnassa. Tarve toiminnalle on ollut laajasti esillä muun muassa EU:n biodiversiteettistrategian ja ennallistamisasetuskeskustelun myötä.
- Valonian vesi- ja luontohankkeissa tehtiin tuloksekasta yhteistyötä kuntien, ja sidosryhmien kanssa. Eri sidosryhmiä sitoutettiin toimintaan muun muassa Helmi- ja METSO-ohjelmien kautta. Jo aiemmin vakiintuneen Varsinais-Suomen vesistökuunnostusverkoston toimintaa kehitettiin edelleen, ja sen puitteissa toteutettiin laajasti muun muassa neuvontatyötä eri puolilla maakuntaa. Saaristomeren suojelunäkökulma on tullut yhä vahvemmin mukaan toiminnan tavoitteisiin ja sitä halutaan jatkossa edelleen vahvistaa.
- Vuoden aikana toteutettiin laaja joukko konkreettisia luonnonhoito-, elinympäristö- ja vesistökuunnostushankkeita. Esimerkiksi seitsemän kunnan yhteisessä Kunta-Helmi-hankkeessa kunnostettiin ja hoidettiin 36 perinnebiotooppikohdetta. Kunnostuksia toteutettiin lisäksi vesistöissä sekä suo- ja metsäalueilla monien toimijoiden ja maanomistajien yhteistyöllä. Lisäksi uudenlainen yhteistyömalli toi lukiolaiset ja työllisyyspalvelut luonnonhoidon pariin.

Luonnonvaroja halutaan käyttää kestävästi ja Valonian avulle oli kysyntää – kiertotalous, hankinnat, ympäristökasvatus

- Valonian työ luonnonvarojen kestävästä käytöstä parissa kattaa laajan kirjon toimintaa, johon osallistui muun muassa kasvatus- ja sivistyssektorin edustajia, hankinta-asiantuntijoita, opiskelijoita ja viljelijöitä. Keskiössä oli toimivien verkostojen rakentaminen, jotta eri toimijat saavat mahdollisuuksia oppia toisiltaan ja saada tukea ajankohtaisiin tarpeisiinsa kuin myös työkaluja toiminnan kehittämiseen. Esimerkiksi Turun ammatti-instituutin opettajat koulutettiin vuonna 2022 kiertotalouden perusteisiin.
- Alueellinen ympäristökasvatuksen verkostotoiminta vakiintui ja vahvistui edelleen. Valonia toimi myös aktiivisesti maakunnan ruokakehittäjien verkostossa, joka toteuttaa maakunnan älykkään erikoistumisen toimintaa. Lisäksi osallistui vuoden aikana useisiin selvityshankkeisiin: valtakunnallisella tasolla selvitettiin, minkälaisia kiertotalouden edistämisen tehtävää annettiin asiantuntijatuella uuden jättepoliittisen ohjelman valmisteluun ja alueellisesti pohdittiin muun muassa tulevia hankkeita esimerkiksi Salossa kiertotalouspuisto Lounapuiston alueelle.
- Kuntien hankinta-asiantuntijoiden verkosto toimi tehokkaasti: toimintaan osallistui aktiivisesti yli puolet maakunnan kunnista ja lisäksi muita hankintayksiköitä. Verkostotapaamisten lisäksi järjestettiin infoja ja koulutusta esimerkiksi hankintojen kehittämisen työkaluista, hankintakalenterin käytöstä ja markkinavuoropuhelusta. Yksiköitä sparrattiin eri aiheisiin liittyen ja tuettiin hankintojen johtamisessa. Valonia toimii osana valtakunnallista Kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen verkostomaista osaamiskeskusta KEINO:a.

Kaikki vuoden aikana käynnissä olleet hankkeet sekä tarkempia tietoja ja nostoja toiminnasta löytyy Valonian sähköisestä vuosikertomuksesta, joka, löytyy osoitteesta www.valonia.fi/vuosikertomus2022

4.4 Edunvalvonta ja kuntapalvelu

Toiminnan painopisteet 2022

Tavoite

Proaktiivinen, suunnitelmallinen ja ajantasaiseen tietoon perustuva edunvalvonta.

- Edunvalvontatavoitteita edistettiin yhteistyökumppaneiden kanssa ja valmistauduttiin vuoden 2023 eduskuntavaaleihin. Varsinais-Suomen hallitusohjelmatavoitteet hyväksyttiin maakuntahallituksessa toukokuussa. Turun yliopiston kanssa järjestettiin yhteinen vaalipaneeli ja ehdokastapaamisia.
- Saaristomeri-ohjelman hot spot -tiekartta valmistui ELY-keskuksessa kesäkuussa. Edunvalvonnassa vaikutettiin tiekartan pullonkauloihin ja rahoitusvajeeseen. Yhteistyössä Turun kaupungin ja ELY-keskuksen kanssa toteutettiin vaikuttajatapaamisia eduskunnassa.
- Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru teki päätöksen Kansallisen lääkekehityskeskus perustamisesta Turkuun. Lääkekehityskeskus rahoituksen takaamiseksi vaikuttamistyötä jatkettiin. Lääkekehittämiskeskus pääomittamisesta saatiin päätös syksyllä.
- Euroopan laajuisen liikenneverkon, TEN-T asetusuudistukseen vaikutettiin kansallisella ja EU-tasolla. Tunnin junan oikoratalinjauus saatiin näkyville TEN-T karttoihin, mutta oikoratalinjauksen asettaminen laajennetulle ydinverkolle uhkasi siirtää Tunnin junan toteuttamisen tavoitevuoden vuodesta 2030 vuoteen 2040. Asian käsittely Euroopan unionin elimissä jatkui vuodelle 2023.
- Tunnin juna menestyi Euroopan unionin CEF-rahoitusauksessa. Kupittaa-Turku kaksoisraide ja Turun ratapiha saivat haetut EU-tuet.
- Etelä-Suomen viiden maakunnan yhteistyötä vahvistettiin. Varsinais-Suomi toimi puheenjohtajamaakuntana ja yhteistyön vetäjänä vuonna 2022. Yhteistyötä EU-edunvalvonnassa kehitettiin keväällä Brysseliin suuntautuneella vaikuttamismatkalla. Syksyllä järjestettiin ensimmäinen maakuntahallitusten yhteistyökokous. Etelä-Suomen maakunnat valmistautuivat hallitusohjelmavaikuttamiseen yhteisillä tavoitteilla.
- Kansanedustajaryhmä uudelleen järjestäytyi. Puheenjohtajaksi valittiin Vilhelm Junnila sekä varapuheenjohtajiksi Saara-Sofia Sirén ja Aki Lindén.
- Varsinais-Suomen puheenjohtajuus 8-tieverkostossa jatkui kevään ajan. Verkostolle järjestettiin yhteisötilaisuus eduskunnan kasitieverkoston kanssa. Vetovastuu siirtyi kesällä eteenpäin Varsinais-Suomesta Pohjois-Pohjanmaalle. Vastaavan yhteistyöverkoston valmistelu käynnistettiin valtatie 10 vaikutusalueen kuntien ja Hämeen liiton kanssa.
- Kuntakierros saatiin päätökseen joulukuussa. Kuntakierros kattoi kaikkiaan 22 Varsinais-Suomalaista kuntaa. Kierroksella tavattiin kuntajohtoa, kunnanvaltuutettuja ja kunnanhallituksen jäseniä. Tavoitteena oli lisätä liiton tavoitteiden tunnettuutta ja vuoropuhelua etenkin kuntien uusien valtuutettujen kanssa.
- Kuntajohtajakokoukset käynnistyivät maaliskuussa. Kevään kuntajohtajakokouksissa keskityttiin erityisesti työllisyyspalveluudistukseen. TE-uudistuksen lähtökohdista Varsinais-Suomessa laadittiin selvitys kuntien käyttöön. Ukrainaan kohdistuneen sodan johdosta järjestettiin erillisiä kuntajohtajakokouksia yhteisen tilannekuvan luomiseksi. Syksyllä kuntajohtajakokous päätti aluetalouden lahjoitusprofessorista Turun yliopistolle.
- Vaikuttajakoulun 6. vuosikurssi käynnistyi. Mukaan valittiin 28 varsinaissuomalaista nuorta.

Tavoite

Päätöksenteon tietoperustan vahvistaminen vaikuttavia tietopalveluja tarjoamalla, tiedon saatavuuden ja yhteen toimivuuden edistäminen sekä avoimen tiedon ja paikkatiedon verkostoyhteistyön kehittäminen.

- Avoimen tiedon verkoston toimintaa kehitettiin tuomalla toimintaan mukaan uusia toimijoita ja laajennettiin toimintaa alueellisesti.
- Lounaistieto esitteli paikkatietopalvelujaan kuntien paikkatietoasiantuntijoiden verkostolle kahdessa tietoisuuskassa.
- Lounaistieto osallistui Turun yliopiston paikkatietoalan koulutuksen toteuttamiseen omalla asiantuntijuus- alallaan.

- HAME-tietomallin ylläpitoa ja hallintaa jatkettiin yhdessä maakuntien liittojen ja ympäristöministeriön kanssa.
- Digisaapas-hankkeessa jatkettiin luontoretkeilijöille suunnatun mobiilikäyttöisen karttasovelluksen sekä sen taustadatan laadun kehittämistä.
- Lounaistieto osallistui maakuntakaavan uuden tietomallin kehittämiseen yhteishankkeessa Gispo Oy:n kanssa ja toteutti ELY-keskukselle vesiensuojelun karttapalvelun.
- Lounaistieto osallistui Maanmittauslaitoksen vetämän Location Innovation Hub -verksoton valmisteluun.

Tavoite

Nykyaikainen, vuorovaikutteinen ja aktiivinen kaksikielinen viestintä. Maakunnan vetovoiman ja kiinnostavuuden lisääminen.

- Keväällä 2022 otettiin käyttöön liiton uutiskirje, joka on suunnattu erityisesti kunnille ja muille sidosryhmillemme. Kirje ilmestyi 5 kertaa vuodessa, ja vastaanottajia on noin 1 000.
- Verkkosivujen käyttöönotto on jatkunut kouluttamalla liiton asiantuntijoita verkkosivujen sisällöntuotantoon. Lisäksi on edelleen kehitetty sivuston toiminnallisuutta sekä aloitettu sivuston kieliversioiden läpikäynti ja kääntäminen.
- Kääntäjäharjoittelija tuotti sisältöjä ruotsiksi ja englanniksi verkkosivuillemme. Kaksikielisyys oli esillä muutenkin. Mm. uudessa uutiskirjeessä otettiin käytäntö, että jatkossa ainakin yksi kirjeen uutisista on ruotsinkielinen.
- Liiton sisäinen kuvapankki avattiin koko talon käyttöön.
- Koronavuosien jälkeen on viestinnässä otettu aktiivisempi rooli verkostoissa kuten maakunnan kuntien viestintävastaavat, kauppakamarin markkinointi- ja viestintävaliokunta, maakuntien viestijät.
- Liiton viestinnän linjaukset -asiakirja päivitettiin siten, että se toimii aikaisempaa paremmin konkreettisena asiantuntijaviestinnän tukena.
- Kehittämisen rinnalla on toteutettu normaalia päivittäisviestintää eri kanavissa ja tiedotettu mm. maakuntahallituksen ja maakuntavaltuuston kokouksista, sekä muista merkittävistä aiheista. Mediaa on tavattu säännöllisesti eri yhteyksissä.
- Liitto toimii aktiivisesti alueellisissa ja valtakunnallisissa verkostoissa, joita ovat esimerkiksi varsinais-suomalaisten kuntien kulttuuriviranhaltijoiden Kulttuuria kunnissa -verkosto, maakuntien liittojen kulttuurivastavien verkosto sekä Taidekahvit-verkosto. Myös Turun kaupungin kulttuurin kärkihankkeen kanssa aloitettiin yhteistyötä tavoitteena viestiä hyvistä toimintamalleista ja tiedonjakaminen laajemmin maakunnassa.
- Kulttuurifoorumi järjestettiin keväällä ja syksyllä.
- Varsinaista kulttuuria -kehittämistehtävän toteutus alkoi keväällä 2022. Vuoden aikana toteutettiin kuntien kulttuuriviranhaltijoille suunnattuja työpajoja, ja ensimmäinen seututaiteilija aloitti työssään. Kehittämistehtävän tiimoilta tehtiin myös valtakunnallista yhteistyötä.
- Kulttuurihyvinvointia edistettiin Taikusydän-alueverkostossa, jonka toimintaa koordinoivat Varsinais-Suomen liitto ja Läntisen tanssin aluekeskus. Alueverkoston toiminnan aktivoiminen ja kehittäminen aloitettiin loppuvuonna. Liitto oli edustettuna myös maakunnallisessa kulttuurihyvinvoinnin alatyöryhmässä.
- Suomen Kotiseutuliiton maakunnallinen kokous järjestettiin yhteistyössä Kotiseutuliiton kanssa ja se keräsi paikalle laajan joukon paikallisia kotiseututoimijoita.
- Aurora-mitali 2022 myönnettiin Tuula ja Harri Gustafssoneille Mathildedalin ruukkialueen pitkäjänteisestä kehittämisestä. Ehdotuksia mitalin saajaksi kerättiin osallistamalla maakunnan asukkaat mukaan prosessiin. Mitali jaettiin perinteisellä liiton vuosivastaanotolla 10.5.

5. Talousarvion eri osien toteutuminen

Liite 1. Toteutumavertailu: Kuntarahoitteiset kustannuspaikat

Liite 2. Toteutumavertailu: Ohjelma- ja hanketoiminnan kustannuspaikat

Liite 3. Tuloslaskelma

Liite 4. Investoinnit ja poistot

Liite 5. Rahoituslaskelma

Liite 6. Tase

Liite 7. Henkilöstötiedot

Liite 8. Tasetta koskevat liitetiedot

LIITE 1. TOTEUTUMAVERTAILU				
	Talousarvio 2022	Toteutuma 2022	Poikkeama	Käyttö %
KUNTARAOITTEISET KUSTANNUSPAIKAT				
ulkoinen/sisäinen				
33000 TOIMINTATUOTOT				
33010 MYYNTITUOTOT	3 959 900	3 933 823,87	26 076,13	99,3
33300 TUET JA AVUSTUKSET	20 000	43 181,21	-23 181,21	215,9
33400 MUUT TOIMINTATUOTOT	100 000	90 262,32	9 737,68	90,3
33000 TOIMINTATUOTOT	4 079 900	4 067 267,40	12 632,60	99,7
34000 TOIMINTAKULUT				
34010 HENKILÖSTÖKULUT				
34050 Palkat ja palkkiot	-2 090 583	-2 045 347,99	-45 235,01	97,8
34110 Eläkekulut	-460 679	-460 095,86	-583,14	99,9
34150 Muut henkilösivukulut	-59 188	-53 969,94	-5 218,06	91,2
4265 Henkilöstökorvaukset		32 631,79	-32 631,79	
3501 HENKILÖSTÖKULUT	-2 610 450	-2 526 782,00	-83 668,00	96,8
34300 PALVELUJEN OSTOT				
34320 Muiden palvelujen ostot	-1 061 336	-1 162 692,52	101 356,52	109,5
34300 PALVELUJEN OSTOT	-1 061 336	-1 162 692,52	101 356,52	109,5
34500 AINEET, TARVIKKEET JA TAVAR				
34510 Ostot tilikauden aikana	-58 150	-62 866,79	4 716,79	108,1
34500 AINEET, TARVIKKEET JA TAVAR	-58 150	-62 866,79	4 716,79	108,1
34810 VUOKRAT	-305 000	-225 631,62	-79 368,38	74,0
34820 MUUT TOIMINTAKULUT	-23 600	-2 953,45	-20 646,55	12,5
34000 TOIMINTAKULUT	-4 058 536	-3 980 926,38	-77 609,62	98,1
34999 TOIMINTAKATE	21 364	86 341,02	-64 977,02	404,1

Sisäiset siirrot "Palvelujen ostot" tiliryhmästä hanketoiminnan "Tuet ja avustukset" tiliryhmään ovat 109 535,54 euroa, joka määräraha koostuu liiton osallistumisesta toteuttamiensa hankkeiden omarahoitukseen

LIITE 2. TOTEUTUMAVERTAILU

OHJELMA- JA HANKETOIMINNAN KUSTANNUSPAIKAT

ulkoinen/sisäinen	Talousarvio 2022	Toteutuma 2022	Poikkeama	Käyttö %
33000 TOIMINTATUOTOT				
333010 MYYNTITUOTOT	955 606	1 010 978,26	-55 372,26	105,8
33300 TUET JA AVUSTUKSET	2 853 817	2 418 745,28	435 071,72	84,8
33400 MUUT TOIMINTATUOTOT	6 165	0,00	6 165,00	0,0
3010 TOIMINTATUOTOT	3 815 588	3 429 723,54	385 864,46	89,9
34000 TOIMINTAKULUT				
34010 HENKILÖSTÖKULUT				
34050 Palkat ja palkkiot	-1 962 706	-1 940 115,39	-22 590,61	98,8
34110 Eläkekulut	-332 092	-327 027,96	-5 064,04	98,5
34150 Muut henkilösivukulut	-55 422	-53 826,27	-1 595,73	97,1
4265 Henkilöstökorvaukset ja mu		41 068,20	-41 068,20	
34000 HENKILÖSTÖKULUT	-2 350 220	-2 279 901,42	-70 318,58	97,0
34300 PALVELUJEN OSTOT				
34320 Muiden palvelujen ostot	-1 165 131	-936 225,67	-228 905,33	80,4
34300 PALVELUJEN OSTOT	-1 165 131	-936 225,67	-228 905,33	80,4
34500 AINEET, TARVIKKEET JA TAVAR				
34510 Ostot tilikauden aikana	-8 526	-11 638,46	3 112,46	136,5
34500 AINEET, TARVIKKEET JA TAVAR	-8 526	-11 638,46	3 112,46	136,5
34810 VUOKRAT	-251 718	-201 807,99	-49 910,01	80,2
34820 MUUT TOIMINTAKULUT	-39 993	-150,00	-39 843,00	0,4
34000 TOIMINTAKULUT	-3 815 588	-3 429 723,54	-385 864,46	89,9
3600 TOIMINTAKATE	0,00	0,00		

Varsinais-Suomen liitto		
LIITE 3. TULOSLASKELMA	1.1 -31.12.2022	1.1 -31.12.2021
ulkoinen		
TOIMINTATUOTOT		
MYyntITUOTOT	4 835 266,59	4 680 100,30
TUET JA AVUSTUKSET	2 461 926,49	2 317 648,73
MUUT TOIMINTATUOTOT	90 262,32	151 122,25
TOIMINTATUOTOT	7 387 455,40	7 148 871,28
TOIMINTAKULUT		
HENKILÖSTÖKULUT		
Palkat ja palkkiot	-3 985 463,38	-3 773 440,91
Eläkekulut	-787 123,82	-753 765,30
Muut henkilösivukulut	-107 796,21	-105 302,67
Henkilöstökorvaukset ja muut HK	73 699,99	79 404,79
HENKILÖSTÖKULUT	-4 806 683,42	-4 553 104,09
PALVELUJEN OSTOT		
Muiden palvelujen ostot	-1 989 382,65	-1 990 917,57
PALVELUJEN OSTOT	-1 989 382,65	-1 990 917,57
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT		
Ostot tilikauden aikana	-74 505,25	-83 620,97
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-74 505,25	-83 620,97
VUOKRAT	-427 439,61	-433 300,72
MUUT TOIMINTAKULUT	-3 103,45	-18 394,60
TOIMINTAKULUT	-7 301 114,38	-7 079 337,95
TOIMINTAKATE	86 341,02	69 533,33
RAHOITUSTUOTOT JA KULUT		
KORKOTUOTOT		322,90
MUUT RAHOITUSTUOTOT	156,14	38,17
KORKOKULUT	-16 936,85	-30 948,02
RAHOITUSTUOTOT JA KULUT	-16 780,71	-30 586,95
VUOSIKATE	69 560,31	38 946,38
SUUNNITELMAPOISTOT	-134 803,74	-48 922,06
TILIKAUDEN TULOS	-65 243,43	-9 975,68

LIITE 4. INVESTOINNIT JA POISTOT

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista					
Maakuntavaltuuston päätös 9.6.1997 § 29: tasapoisto, poisto aika 3 vuotta					
Pysyvien vastaavien muutokset					
	Tietokone-ohjelmistot	Tietokone-laitteet	Viestintälaitteet	Muut koneet ja kalusto	Yhteensä
Investoinnit +	0,00	0,00	0,00	24 125,05	24 125,05
Myyntit -	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistoarvo	0,00	0,00	0,00	24 125,05	24 125,05
Liitetietolaskelma					
Aineettomat hyödykkeet					
Poistamaton hankintameno 1.1	192,00	0,00	0,00	0,00	192,00
Tilikauden poisto	-192,00	0,00	0,00	0,00	-192,00
Poistamaton hankintameno 31.12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Aineelliset hyödykkeet					
Poistamaton hankintameno 1.1	0,00	8 966,44	99 011,93	236 704,21	344 682,58
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	24 125,05	24 125,05
Tilikauden poisto	0,00	-3 550,68	-36 334,68	-94 726	-134 612
Poistamaton hankintameno 31.12	0,00	5 415,76	62 677,25	166 102,88	234 195,89
Yhteensä poistamaton hankintameno 31.12.2022					234 195,89
Poistokirjaukset 31.12.2022					
7170.2010 Suunnitelmapoistot pysyvistä vastaavista / 1005 Tietokone-ohjelmistot					192,00
7170.2010 Suunnitelmapoistot pysyvistä vastaavista / 1165 Tietokone-laitteet					3 550,68
7170.2010 Suunnitelmapoistot pysyvistä vastaavista / 1166 Viestintälaitteet					36 334,68
7170.2010 Suunnitelmapoistot pysyvistä vastaavista / 1170 Muut koneet ja kalusteet					94 726,38
Yhteensä tilikauden poistot					134 803,74

LIITE 5. RAHOITUSLASKELMA

	2 022	2 021
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
_Vuosikate	69 560,31	38 946,38
_Tulorahoituksen korjauserät		
INVESTOINTIEN RAHAVIRAT		
_Investointimenot	-24 125,05	-388 334,64
_Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	0,00	0,00
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	45 435,26	-349 388,26
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
_Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos		
_Vaihto-omaisuuden muutos		
_Saamisten muutos	-31 823,97	1 089 414,06
_Korottomien velkojen muutos	19 692,24	454 152,19
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-12 131,73	1 543 566,25
RAHAVAROJEN MUUTOS	33 303,53	1 194 177,99
RAHAVAROJEN MUUTOS		
_Rahavarat 31.12	2 393 161,96	2 359 858,43
_Rahavarat 1.1	2 359 858,43	1 165 680,44
RAHAVAROJEN MUUTOS	33 303,53	1 194 177,99

LIITE 6. TASE	2 022	2 021	Muutos %
ulkoinen			
11000 VASTAAVAA			
11001 A PYSYVÄT VASTAAVAT			
11010 AINEETTOMAT HYÖDYKKEET			
1005 Tietokoneohjelmistot		192	-100,0
11010 AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	0	192	-100,0
11020 AINEELLISET HYÖDYKKEET			
1165 Tietokonelaitteet	5 415,76	8 966,44	100,0
1166 Viestintälaitteet	62 677,25	99 011,93	100,0
1170 Muut koneet ja kalusto	166 102,88	236 704,21	29,8
11020 AINEELLISET HYÖDYKKEET	234 195,89	344 682,58	32,1
11030 SIOITUKSET			
1212 Muut osakkeet ja osuudet	1 228,01	1 228,01	0,0
11030 SIOITUKSET	1 228,01	1 228,01	0,0
11001 PYSYVÄT VASTAAVAT	235 423,90	346 102,59	-32,0
11100 B TOIMEKSIANTOJEN VARAT			
11101 VALTION TOIMEKSIANNOT	4 846 442,69	5 705 002,49	-15,0
11103 MUUT TOIMEKSIANTOJEN VARAT	12 123 756,21	6 845 953,18	77,1
11100 TOIMEKSIANTOJEN VARAT	16 970 198,90	12 550 955,67	35,2
11201 C VAIHTUVAT VASTAAVAT			
11310 SAAMISET			
11331 MYYNTISAAMISET	100 264,13	67 762,50	48,0
11333 MUUT SAAMISET	1 519 840,07	1 520 517,73	0,0
11310 SAAMISET	1 620 104,20	1 588 280,23	2,0
11140 RAHOITUSARVOPAPERIT			
1830 Osakkeet ja osuudet	435,32	435,32	0,0
11140 RAHOITUSARVOPAPERIT	435,32	435,32	0,0
11500 RAHAT JA PANKKISAAMISET	2 392 726,64	2 359 423,11	1,4
11201 VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 013 266,16	3 948 138,66	1,6
11000 VASTAAVAA	21 218 888,96	16 845 196,92	26,0

Varsinais-Suomen liitto			
LIITE 6. TASE	2 022	2 021	Muutos %
ulkoinen			
12000 VASTATTAVAA			
12001 A OMA PÄÄOMA			
12010 PERUSPÄÄOMA	345 783,97	345 783,97	0,0
12040 EDELLISTEN TILIKAUSIEN YLI/	2 076 887,88	2 086 863,56	-0,5
12050 TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-65 243,43	-9 975,68	554,0
12001 OMA PÄÄOMA	2 357 428,42	2 422 671,85	-2,7
12300 D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT			
12301 VALTION TOIMEKSIANNOT			
23101-23102 Maakunnan kehittämisrahat	21 460,75	21 592,75	-0,6
21103-23104 Osaamiskeskus	8 206,50	8 206,50	0,0
23106 CB2015 kansallinen projektit	345 950,51	444 480,62	-22,2
23107-23108 AIKO-määräraha	124 330,55	124 330,55	0,0
23110 MOKE-omaehtoinen kehittäminen	3 919 745,04	2 758 343,08	42,1
23111 MATKA- matkailielinkeinon	371 959,34	1 848 048,99	-79,9
23112 AKKE-Ekosysteemi rahoitus	54 790,00	500 000,00	-89,0
12301 VALTION TOIMEKSIANNOT	4 846 442,69	5 705 002,49	-15,0
12303 MUUT TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMA			
23301-23302 CB2014-2020 EU/EAKR projektit	10 996 028,35	5 192 277,95	111,8
23305-23306 CB2014-2020 tekn. tuki kansallinen	1 122 064,78	1 644 579,76	-31,8
2340 Historiarahasto	5 663,08	9 095,47	-37,7
12303 MUUT TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMA	12 123 756,21	6 845 953,18	77,1
12300 TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	16 970 198,90	12 550 955,67	35,2
12400 E VIERAS PÄÄOMA			
12420 LYHYTAIKAINEN			
12426 OSTOVELAT	540 575,79	635 040,17	-14,9
12428 SIIRTOVELAT	1 350 685,85	1 236 529,23	9,2
12420 LYHYTAIKAINEN	1 891 261,64	1 871 569,40	1,1
12400 VIERAS PÄÄOMA	1 891 261,64	1 871 569,40	1,1
12000 VASTATTAVAA	21 218 888,96	16 845 196,92	26,0

LIITE 7. HENKILÖSTÖTIEDOT

	2022	2021	2020
HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ			
Maakuntajohtaja	1	1	1
Hallinnon vastuualue	14	10	10
Aluekehittämisen vastuualue	7	7	7
Maankäytön ja ympäristön vastuualue	7	8	8
Edunvalvonnan ja kuntapalvelun vastuualue	6	7	7
Projektit & tekniset tuet	42	40	42
Yhteensä	77	73	75
HENKILÖSTÖKULUT			
Palkat ja palkkiot	3 985 463,38	3 773 440,91	3 762 260,52
Sairausvakuutuksen päivärahat	-71 899,99	-76 804,79	-70 998,71
Muut henkilöstömenojen korjaukset	-1 800,00	-2 600,00	-7 468,65
	3 911 763,39	3 694 036,12	3 683 793,16
Eläkekulut	787 123,82	753 765,30	755 471,86
Muut pakolliset henkilösivukulut	107 796,21	105 302,67	98 264,75
HENKILÖSTÖKULUT YHTEENSÄ	4 806 683,42	4 553 104,09	4 537 529,77
Tilikaudella huomioitu lomapalkkavaraus:			
lomapalkkavelka	654 962,00	618 505,00	593 501,00
sosiaalikulut	130 359,00	121 782,00	117 989,00
MAKSETUT PALKAT JA PALKKIOT			
Maakuntajohtaja ja hallinnon vastuualue	777 098,70	621 995,26	579 588,59
Aluekehittämisen vastuualue	440 707,31	437 359,26	399 056,50
Maankäytön ja ympäristön vastuualue	364 898,91	361 260,44	387 886,09
Edunvalvonnan ja kuntapalvelun vastuualue	349 058,40	376 780,66	356 525,15
Projektit	1 014 289,56	863 465,75	952 270,71
Kansainvälinen tekninen tuki	925 825,83	952 268,77	946 450,94
Luottamushenkilöt	113 584,67	160 310,77	140 482,54
Yhteensä	3 985 463,38	3 773 440,91	3 762 260,52

Varsinais-Suomen liitto			
LIITE 8. TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT			
	2022	2021	2020
Rahoitusarvopaperit			
Osakkeet ja osuudet	435	435	435
Saamiset			
Myyntisaamiset	100 264	67 763	99 361
Muut saamiset	1 519 840	1 520 518	2 578 334
Lyhytaikaiset	1 620 104	1 588 280	2 677 694
Saamisten erittely			
<i>Myyntisaamiset</i>			
1741 Myyntisaamiset, josta			
- kunnilta	71 332	35 122	69 462
- kuntayhtymiltä		7 073	17 795
- valtiolta	28 932	24 933	12 104
- muilta		635	0
<i>Muut saamiset</i>			
1785 ALV- saamiset	32 535	37 825	35 977
1800 Lounassetelit			683
1811 Muut saamiset, josta			
- Kelalta	2 678	4 591	4 601
- IF (vakuutusyhtiö)		2 594	5 795
- projekteilta	1 462 474	1 467 323	2 531 279
- muilta (laskuejn jaksotus)	22 152	7 990	0
Oma pääoman erittely			
Peruspääoma	345 784	345 784	345 784
Edellisten tilikausien ylijäämä	2 076 888	2 086 864	1 481 368
Tilikauden yli-/alijäämä	-65 243	-9 976	605 496
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	2 357 428	2 422 672	2 432 648
Vieras pääoma			
Ostovelat	540 576	635 040	333 616
Siirtovelat	1 350 686	1 236 529	1 083 801
<i>Lyhytaikainen vieras pääoma</i>	1 891 262	1 871 569	1 417 417
Siirtovelkojen erittely			
2580 Lomapalkkajaksotus	785 321	740 287	711 490
2589 Muut siirtovelat			
- projektien siirtovelat	565 365	496 242	372 311
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	1 350 686	1 236 529	1 083 801

